

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2017/18:15

Fredagen den 8 december

§ 1 Utrikes frågor – utveckling

Statsrådet Isabella Lövin

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
– utveckling den 19 maj 2017

Återrapport från informellt ministermöte den 11 september 2017

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor – utveckling den 11 december 2017

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar vice statsminister Isabella Lövin välkommen till dagens EU-nämndssammanträde. Önskar vice statsministern tillägga något till de skriftliga återrapporterna?

Anf. 2 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

God morgon! Riksdagen har tagit del av den skriftliga rapporten från det senaste FAC – utveckling den 19 maj 2017. Jag tänkte inte upprepa den informationen om det inte finns några frågor på det.

Jag ska dock återrapportera från den informella lunchen den 19 maj och det informella FAC – utveckling den 11 september.

Vid lunchen den 19 maj med ministrarna deltog FN:s vice generalsekreterare Amina Mohammed. Genomförandet av Agenda 2030 diskuterades, och det konstaterades att FN:s och EU:s utvecklingsagendor kompletterar varandra. Vi ska också ha ett multilateralt samarbete. Finansieringen av de hållbara utvecklingsmålen och vikten av nationellt ägarskap för genomförandet på nationell nivå lyftes fram som viktiga komponenter i processen framåt.

Vid det informella mötet den 11 september diskuterades innovativt samarbete med medelinkomstländer och mer utvecklade utvecklingsländer, digitaliseringens roll i utveckling, skärningspunkten mellan humanitärt och långsiktigt utvecklingssamarbete samt resiliens och external investment plan.

Under punkten Övriga frågor tog Belgien upp frågan om det allvarliga läget i DRC, Demokratiska republiken Kongo, och det brev som hade skickats till kommissionär Mimica från Belgien, Nederländerna, Finland, Luxemburg och Sverige med begäran till höga representanten om ökat SRHR-relaterat stöd.

Det var vad jag hade att informera om från de informella mötena.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:
Då går vi vidare till dagordningspunkt 6.

Anf. 4 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Ordförande! Den 13 november presenterade kommissionen ett meddelande om en reviderad strategi för Aid for Trade. Den tidigare strategin var från 2007 och behövde uppdateras i ljuset av det förändrade handelspolitiska landskapet, nya mål och förutsättningar för arbetet för en globalt hållbar utveckling genom Agenda 2030 och Parisavtalet samt European Consensus on Development, policydokumentet för EU:s utvecklingssamarbete som antogs i juni 2017. Rådsslutsatser om den nya strategin förutses.

Regeringen välkomnar den nya strategin och dess inriktning och prioriteringar. EU och medlemsstaterna står tillsammans för cirka en tredjedel av all Aid for Trade i världen och är störst givare sammanlagt. Det är viktigt att strategin är uppdaterad och bidrar till ett effektivt och samstämmigt bistånd och stöd.

Sverige har varit aktivt engagerat i arbetet med att ta fram en ny strategi, som inleddes redan 2015. De svenska synpunkterna har fått gott genomslag. Vi har bland annat drivit vikten av jämställdhet, miljömässig och social hållbarhet samt klimatintegrering. Vi har också verkat för fokus på områden som standardisering, digitalisering, handelsförenklningar och globala värdekedjor.

Den nya strategin understryker också vikten av samstämmighet mellan olika politikområden och nära koppling mellan Aid for Trade och handelspolitiken. Den säger också att andelen stöd som ska gå till de minst utvecklade länderna ska öka och att man ska ha en differentierad ansats, vilket välkomnas.

Vid FAC kommer regeringen att understryka vikten av att handelsrelaterat utvecklingssamarbete för utvecklingsländer ska kunna dra nytta av de möjligheter som handeln ger. Handel är ett viktigt verktyg för att uppnå ekonomisk tillväxt och fattigdomsminskning.

Regeringen verkar för en fri och rättvis handel, både genom handelspolitiken och utvecklingssamarbetet. Regeringen kommer att välkomna strategin och rådsslutsatserna.

Det råder en bred samsyn hos medlemsstaterna om den nya strategin. Den har överlag välkomnats. Diskussionen i FAC förväntas inte vara problematisk utan fokusera på vikten av ett effektivt samstämmigt Aid for Trade.

Sverige hade en framträdande roll när Aid for Trade-initiativet lanserades 2005 och är fortfarande en betydande givare av handelsrelaterat utvecklingssamarbete. Varje år bidrar Sverige med omkring 300 miljoner kronor i direkt handelsrelaterat utvecklingssamarbete och runt 2 miljarder om även bredare handelsrelaterade insatser inkluderas, såsom produktionskapacitet och infrastruktur. Därmed är vi den femte största givaren av Aid for Trade inom EU.

Anf. 5 MARIA PLASS (M):

Sverige har varit aktivt i detta arbete och är även en stor givare. Hur följs detta arbete upp? Har det gjorts något tidigare? Planerar man att göra

en uppföljning så att man vet vilka effekter man får av Sveriges insatser och även av arbetet i stort?

Anf. 6 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag tackar för föredragningen. Hur tas mänskliga rättigheter och demokrati till vara i dokumentet? Och när det gäller skatteflykt, som vi ofta tar upp i olika sammanhang, ser ministern att det finns tillvarataget något i de frågorna i detta dokument?

Anf. 7 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Sverige har varit mycket pådrivande i dessa frågor, och från EU:s sida finns det givetvis en monitoring-mekanism där man följer upp hur Aid for Trade har fungerat hittills. Inom biståndet generellt har vi uppföljning på allt det vi gör, så det finns på flera olika nivåer, både nationellt och på EU-nivå.

Vad gäller mänskliga rättigheter och demokrati finns det till exempel referenser till FN:s policy för mänskliga rättigheter och företagande i den nya Aid for Trade-strategin.

Demokrati och mänskliga rättigheter är en helt grundläggande del av EU:s politik, och samstämmighetsfokuset i Aid for Trade relaterar till både skatteflykt och alla politikområden. Vi ska ha samstämmighet och koherens när det gäller att stödja de fattigaste länderna, och här ingår också demokratisk utveckling.

Anf. 8 JENS HOLM (V):

Som fortsättning på frågan om demokrati och mänskliga rättigheter undrar jag om det inom ramen för Aid for Trade finns exempel på att EU har avbrutit bistånd med hänvisning till just övergrepp på mänskliga rättigheter eller bristande demokrati? Har man använt strategin som ett verktyg för att främja detta?

Anf. 9 LARS TYSKLIND (L):

Jag hade i princip samma fråga, men jag hade tänkt ställa den på ett annat sätt. Kan man se att det finns tydliga tecken på att länder gynnas av denna strategi? Hur man nu mäter mänskliga rättigheter och demokrati, men det gör man ju på ett eller annat sätt.

Anf. 10 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Finns det exempel på när EU har avbrutit bistånd? Ja, det gör det. Om det finns specifikt inom Aid for Trade känner jag inte till. När det har varit allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter har detta instrument använts. Men man ska också koppla på det så att man stöder de demokratiska krafterna i ett land.

Handelsrelaterat stöd handlar om att förenkla exempelvis tullförfarande och liknande som gör att ett land kan få mycket större intäkter från handel och om att ta bort barriärer som gör att man förhindras i sin ekonomiska utveckling. Man får skilja på det och de olika handelsavtalen, till exempel Cotonouavtalet där artikel 96 också används flitigt.

Gynnas man genom en ökad demokratisk utveckling? Det är samma regler som gäller för alla.

Det som är nytt i denna strategi är att man säger att vi ska öka stödet till de minst utvecklade länderna. I dag går knappt 20 procent av det totala Aid for Trade till de minst utvecklade länderna. I det nya säger man att det kommer att öka.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning och även stöd för regeringens ståndpunkt.

§ 2 Utrikes frågor samt utrikes frågor – utveckling
Statsrådet Isabella Lövin
Utrikesminister Margot Wallström
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor – utveckling den 11 december 2017

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Välkommen, utrikesminister Margot Wallström, till dagens EU-nämndssammanträde! Isabella Lövin och utrikesministern har en gemensam dagordningspunkt, nr 5, Afrika mot bakgrund av toppmötet mellan EU och AU. Vi börjar med den, och jag har informerats om att Isabella Lövin därefter önskar ge information om en övrig fråga.

Anf. 13 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Vi ska först tala om att varken Isabella Lövin eller jag var med på AU-toppmötet, som genomfördes i Abidjan i Elfenbenskusten den 29–30 november.

EU:s partnerskap med Afrika är av stor betydelse för såväl EU som Sverige. Vi tycker att EU och Afrikanska unionen ska kunna agera gemensamt i frågor som rör gemensamma utmaningar och möjligheter. Tidpunkten och det övergripande temat om ungdomar tycker vi var väl valda eftersom det kopplar tillbaka till aktuella frågor som rör utbildning, SRHR, sysselsättning, inkluderande hållbar tillväxt och migration.

Sverige fokuserade i samband med toppmötesförberedelserna särskilt på temat fler och bättre jobb, anständiga arbetsvillkor och inkluderande hållbar tillväxt med klimat- och jämställdhetsperspektiven som tvärgående teman. Vi drev huvudsakligen SRHR genom att betona vikten av att bevara tidigare överenskommet språk, migration och deltagande från det civila samhället och deras betydelse för genomförande av partnerskapet.

Statsministern höll ett öppningsanförande i en temadiskussion om samhällsstyrning och ett slutanförande på ungdomsevenemanget.

Migrationsfrågorna är en viktig aspekt av detta bredare samarbete mellan EU och AU. Regeringen verkar för att det gemensamma arbetet med våra afrikanska partner ska genomföras med starkt fokus på grundorsaker till ofrivillig och irreguljär migration och respekt för mänskliga rättigheter. Man ska se till de positiva utvecklingsaspekterna av migration.

Som vi har talat om här tidigare ser vi mycket allvarligt på uppgifterna om att migranter i Libyen säljs som slavar. Det är ingen som har lämnats oberörd av de scener vi ser i rapporteringen. Situationen i Libyen är ytterligare ett exempel på hur konfliktsituationer leder till kränkningar och mycket allvarliga övergrepp på mänskliga rättigheter inklusive att skapa grogrund för människohandel.

Vi stöder därför FN:s generalsekreterares Guterres uppmaning till ökad internationell samverkan för att förebygga och bekämpa människohandel och att lagföra förbrytare. Slaveri är alltid förbjudet, och misstankar om slaveri måste utredas och lagföras. Alla stater har en skyldighet att förebygga, stävja och kriminalisera slaveri.

En konkret uppföljning av situationen i Libyen är beslutet att bilda en task force med AU, FN och EU, vars syfte är att snabba på frivilligt återvändande, framför allt genom mobilisering av berörda

ursprungsländers engagemang. I samband med toppmötet antogs också ett tydligt gemensamt uttalande om situationen för migranter och flyktingar i Libyen.

Från svensk sida arbetar vi för en ökad internationell närvaro i Libyen i den mån säkerhetsläget tillåter. Det gäller från både FN:s och EU:s sida. Regeringen har tillsatt ett nytt särskilt sändebud för bland annat konflikten i Libyen. Uppdraget omfattar att skapa breda kontakter med relevanta aktörer och att driva initiativ för att främja en lösning på konflikten. Detta ska göras i dialog med FN:s sändebud. Funktionen har inrättats för den tid som återstår av vårt medlemskap i säkerhetsrådet. Sändebudet kompletterar Sveriges bilaterala ambassadörs roll, och ambassadören i Tunisien har en sidoackreditering i Libyen sedan tidigare.

Anf. 14 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag noterar att utrikesministern inte nämner att Sverige prioriterar demokrati och mänskliga rättigheter. Jag tror säkert att ministern gör det, men av alla de saker jag skrev upp som ministern nämnde fanns inte demokrati och mänskliga rättigheter. Vi ser att många länder på kontinenten Afrika nu har en ekonomisk utveckling. Men den demokratiska utvecklingen lämnar mycket övrigt att önska. Det är en stor andel som flyr från sina länder också på grund av just detta, naturligtvis vid sidan av sådant som gäller klimatet och att man saknar jobb. Jag skulle bara vilja höra en kommentar från ministern till detta.

När utrikesministern talar om situationen i Libyen nämner hon internationell närvaro och sändebud. Hon säger ingenting om att det är ett mål att lägren bör stängas så snart som möjligt. Jag skulle vilja ha en kommentar från ministern också till detta. Jag förstår att också ministern säkert tycker att lägren är fruktansvärda, om de nu finns och hur de nu ser ut. Men finns det ingen ambition från Sverige om att de ska stängas inom en närtid?

Anf. 15 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Herr ordförande! Jag har också en fråga om demokrati och mänskliga rättigheter. På detta toppmöte var det ju inte närvarande statsråd i det här rummet som deltog, utan det var statsministern som var med där.

Jag läste på regeringens hemsida att statsministern hade lagt ut en kommentar om toppmötet, där han säger: ”Vi måste åtgärda de orsaker som gör att människor överhuvudtaget behöver göra den här farliga resan.” Det instämmer jag i. Han säger också: ”Det görs genom arbete, utbildning, bostäder och framtidstro.” Jag håller med om det, men jag saknar formuleringar om att bygga starka demokratier, att stärka mänskliga rättigheter och att satsa på att säkra att vi bygger hållbara rättsstater.

Det är sådant som får människor att fly. Också FN säger att det är när människor reser sig från extrem fattigdom till fattigdom och i brist på demokrati, mänskliga rättigheter och en rättsstat som de gör den farliga resan.

Jag skulle vilja att ministern kommenterar hur Sverige driver dessa frågor när vi är på toppmöten med Afrika och poängtera vikten av inte minst kvinnors rättigheter i resonemanget.

Anf. 16 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Tack så mycket för frågorna! De visar att det finns en stor samstämmighet om detta. Det kanske är ett uttryck för att vi tar för givet att ni vet att vi driver detta och att det är våra viktigaste profilfrågor. Det är bottenplattan för det vi gör i FN. Vi repeterar det varje vecka och frågar just detta. Vi påpekar vikten av respekt för demokrati och mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Vi är de som till exempel ständigt frågar: Var är kvinnorna? Det gäller alltifrån fredsbevarande insatser till resolutioner, uttalanden och utkast till sådana.

Detta är vägledande principer för allt vi gör i såväl biståndsarbetet som vårt arbete i både EU och FN. Detta är nog vad vi förknippas med, vill jag påstå. Det är klart att under de diskussioner som denna gång hade en mer tematisk inriktning som rör samhällsstyrning, investering, sysselsättning, migration och fred rymdes också mänskliga rättigheter, demokrati, klimat och jämställdhet. Dessa frågor rymdes också under det som hade fokus på ungdomar. Det var inte så att frågorna försvann. Men jag tycker att det är bra att ni tar upp detta. Det visar bara än en gång att vi har en samsyn på det här.

Jag var i går på OSSE. Jag kan berätta att det inte är så många som talar om det här längre. Vi håller på att bli väldigt ensamma. Därför är det en enorm styrka att Sverige fortsätter att hävda dessa frågor. Vi tycker att respekten för och försvaret av mänskliga rättigheter är viktigt.

Jag tar det som något mycket positivt att ni frågar efter det, för då får vi göra klart att vi inte har glömt bort detta. Ständigt när vi talar är det om dessa frågor.

Precis som alla andra som har sett detta från Libyen blev jag upprörd.
>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Man måste fundera på hur vi ska ta detta framåt på ett vettigt sätt, men reaktionerna måste vara så starka som de också har blivit. Jag tycker att det är självklart att det bästa är att stänga ned de mest förfärliga ställena som vi har sett, som utgör lägren. Men vi måste hitta ett sätt för hur vi ska göra med alla människor som tyvärr har hamnat i beråd.

Det andra mötet med Task Force Libya sker den 14 december, alltså i nästa vecka. Detta kommer att vara en av de frågor som de ska diskuteras.

Tack för frågorna! Jag vet inte om Isabella vill lägga till något.

Anf. 17 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Jag vill bara tillägga något när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter: Det är glädjande att vi har en stark samsyn på dessa frågor i Sverige. Vi driver frågorna. En av de saker där Sverige, tyvärr, till slut var ganska ensamt var att hela tiden påpeka att vi måste bevara skrivningar om SRHR. Det är oerhört viktigt att vi driver just detta, och man kan se att det är minskat fokus på detta även inom EU-kretsen. Detta behövs alltså verkligen.

En annan fråga som var uppe på AU-toppmötet och som har varit uppe på andra liknande stora möten är deltagande från det civila samhället och vilken roll det ska ha vid dessa möten. Här var fokus på ungdomar. Det fanns ungdomsdelegater, vilket var jättebra. Men tyvärr fick civilsamhällesorganisationerna inte ordet vid mötet. Sverige stred för att de skulle få det.

Det här är en jätteviktig fråga. Vi har den i fokus.

Anf. 18 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Jag vill lägga till en sak till Désirée Pethrus.

Vi har krävt att internationella organisationer ska ha tillträde till lägren. Det är jätte viktigt att med hjälp av oberoende granskare kunna konstatera hur det ser ut. Det är någonting som vi har drivit.

Anf. 19 MARGARETA CEDERFELT (M):

Ordförande! Jag vill tacka för föredragningen.

Jag har två frågor. Den ena handlar om tillbakagången för frågor som rör mänskliga rättigheter, stora delar av demokratifrågorna med mera. Försöker regeringen utveckla samarbetet med de få samarbetspartner som finns? Det är oerhört viktigt att ha allierade, så att Sverige inte står alldeles ensamt. Då händer ingenting. Jag undrar hur det går med det arbetet.

Den andra frågan gäller risken för spridningseffekter av slavhandeln som pågår i Libyen. Är det en fråga som regeringen också har uppe och diskuterar, just med tanke på läget och de krafter som är i omlopp?

Anf. 20 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Egentligen kanske man inte ska förlänga debatten, diskussionen, samtalet eller frågorna. Men jag tror ändå att det som händer, kanske framför allt i Libyen, engagerar många i Sverige.

Ministern sa: Vad kan vi göra? Då tänkte jag på vad sändebudet kan göra för att skaffa Sverige mer kunskap om situationen. Jag antar att UNHCR fortfarande opererar i Libyen. På något sätt måste man få mer fakta på bordet. Om Libyen säger att det som CNN rapporterar om inte finns måste vi på något sätt kunna få mer kunskap och information om vad som gäller.

Den franske presidenten, Macron, har pratat om att alla ska evakueras – jag kommer inte ihåg om det var till ett annat afrikanskt land – för att på en annan plats börja processen med vilka som har rätt att få en möjlighet att komma till Europa. Jag vet inte om den frågan har varit på EU:s dagordning, eller om det är något som Frankrike driver självt.

Anf. 21 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Många frågor kommer samman i det här: migrationspolitiken, utvecklingspolitiken, biståndspolitikerna och de politiska och diplomatiska kontakterna med Libyen. Det fortsätter att vara en mycket svår situation. >>> **Hemligt enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Om det internationella samfundet reagerar så pass starkt som man har gjort, från såväl FN:s sida och EU:s sida som bilateralt, och om man ser att det kan få ekonomiska konsekvenser – att vi tar vår hand ifrån dem och inte kommer att ge mer pengar till något som kan leda till det här – tror jag ändå att det kommer att verka avskräckande på andra länder. Jag tror alltså inte att det finns någon omedelbar risk för spridningseffekt. Reaktionen var så pass starka; jag tror att det var ett uttryck för det.

Det är klart att vi återkommer till migrationsfrågorna. Vi kan hålla på och prata om det jättelänge. Men det kommer att komma tillbaka på vår och er dagordning längre fram.

Vårt sändebud, Peter Semneby, kommer att arbeta med att söka kontakt med våra likasinnade, se till att följa arbetet som denna task force från FN, EU och Afrikanska unionen jobbar med. Han kommer att se till att knyta

alla nödvändiga politiska kontakter och titta på vad mer vi kan göra och om det som vi redan gör fungerar och effekterna av det. Då kan vi intensifiera vårt arbete.

Vi har inte en lång tradition och bakgrund av att ha ett engagemang i Libyen, som till exempel Italien har. De driver alltid den frågan i FAC, av naturliga skäl. Vi har inte särskilt mycket bakgrundskunskaper sedan lång tid. Men vi måste bygga upp det. Det här ska också bidra till det.

Anf. 22 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Tack för bra svar! Vi har en stark majoritet i Sveriges riksdag för vikten av att lyfta upp de här frågorna i alla sammanhang. Det gäller statsministern också. Jag hoppas att han gjorde det. Det framgår inte av referatet från mötet som finns på regeringens egen hemsida.

Det finns inte direkt någon skriftlig plan över hur man ska gå framåt. Jag har inte sett någon sådan. Nu är det en massa diskussioner om vad man borde eller skulle kunna göra. Men det finns ingen direkt strategi för vad nästa steg ska vara och vilket förhållningssätt EU ska ha. Kan ni säga något om det? Finns det någon plan som har gått under vår radar?

Och när blir nästa avstämning? Kommer det några fler toppmöten framöver?

Det här är en jätte viktig fråga. Om vi inte löser den här situationen kommer migrationen att öka än mer. Och relationen med just AU är viktig i sammanhanget.

Anf. 23 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det är en bra fråga. Vi har bland annat toppmötena mellan EU och Afrikanska unionen. Det sker regelbundet, vart fjärde år. Men jag tror att det kommer att bli oftare framöver. Känslan var att vi behöver ha mycket närmare kontakt. Men det sker regelbundet.

Sedan gör man en deklARATION från mötena. Den håller man fortfarande på att sammanställa. Det blir ett slags uttryck för vilka områden man ska samarbeta om, vilka grundläggande principer som ska styra samarbetet, hur vi tänker om det och vilken prioritering vi ger olika frågor. Det kommer alltså att bli ett uttryck för det.

Det är så klart viktigt också i våra bilaterala kontakter. Som ni vet har vi gjort 135 landrapporter om demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Och dem använder vi alltid. Vi utgår från dem i alla våra bilaterala kontakter. Där finns en rejäl och gedigen sammanställning av läget i de här frågorna. På ett sådant sätt har det verkligen integrerats i allt vi gör och i vårt dagliga arbete.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Anf. 25 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Nu passar det alldeles utmärkt att informera nämnden om att Sverige under FAC – utveckling kommer att ta upp en fråga under Any Other Business. Det gäller Kambodja.

Regeringen är mycket oroad över den politiska utvecklingen där. Handlingsutrymmet för oppositionen, det civila samhället och medierna har inskränkts kraftigt sedan lokalvalen i juni. Högsta domstolens beslut om en upplösning av det ledande oppositionspartiet, CNRP, gör de facto Kambodja till en enpartistat. Oppositionsledaren sitter också i arrest sedan september.

Hittills har Sverige varit ett av de länder som tydligast har kritiserat utvecklingen och aviserat förändringar i vårt bistånd. Vi har varit tydliga i dialogen med regeringen och representanter för CPP med att fortsatt repression får konsekvenser för det svenska engagemanget och inriktningen av formen för utvecklingssamarbetet för Kambodja.

Vi har genom vår ambassad och vid möten i Stockholm visat vårt stöd för den politiska oppositionens, mediernas och det civila samhällets rätt att verka fritt.

Parterna inom biståndet vittnar om oro och svårigheter att bedriva sina arbeten. Pressen är mycket hög. Sida har därför beslutat om vissa justeringar av utvecklingssamarbetet. Vi ökar vårt stöd till MR, och inleder inga nya stat-till-stat-samarbeten, förutom inom utbildning och forskning.

Regeringen vill se ett samstämmigt och mer aktivt agerande från EU, som är en viktig partner för Kambodja. Syftet med att ta upp Kambodja under AOB är att belysa situationens allvar. Sverige vill att EU ser över vilka konsekvenser utvecklingen får för EU:s utvecklingspolitiska engagemang i Kambodja. Vi anser att möjligheterna att hålla inne utbetalningar för sektorbudgetstöd bör användas.

Anf. 26 ORDFÖRANDE:

Vi tackar för informationen och för statsrådets medverkan vid dagens EU-nämndssammanträde.

§ 3 Utrikes frågor

Utrikesminister Margot Wallström

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
den 13 november 2017

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor den 11 december 2017

Anf. 27 ORDFÖRANDE:

Önskar utrikesministern tillägga något till återrapporten från mötet i rådet den 13 november?

Anf. 28 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Nämnden har tagit del av skriftlig rapportering från rådsmötet den 13 november. Lunchdiskussionen vid FAC ägde rum tillsammans med försvarsministrarna och handlade om Pesco. Fokus på diskussionen var uppföljningen av Pesco efter att flertalet EU-länder, 23 vid det tillfället, skrev på notifieringen.

Jag vill passa på att nämna något om den senaste utvecklingen när det gäller Pesco. I samband med att man slutbehandlade rådsbeslutet i Coreper på eftermiddagen i onsdags gjorde Sverige en ståndpunktsförklaring för att tydliggöra vilka grundläggande principer som är av särskild vikt för oss inför genomförandet av Pesco. Tyskland gjorde en liknande förklaring.

Vi sa att deltagandet i Pesco är frivilligt. Det sker med full respekt för den nationella suveräniteten. Den nationella budgetprocessen ska inte föregripas. Och riksdagens beslutsmyndighet ska inte heller påverkas på något annat sätt. Det är riksdagen som beslutar om det här.

Vi konstaterade också att rådsbeslutet inte påverkar de åtaganden mot de andra deltagande staterna som vi gjorde i och med rådsunderrättelsen, varken i substans eller omfattning.

Jag kan informera närmare om Pesco under punkten om säkerhet och försvar inför GAC senare under mötet, om ni vill.

Innan vi börjar redogörelsen av den formella agendan vill jag informera om att EU:s utrikesministrar på måndag kommer att ha en informell frukost med Israels premiärminister, Netanyahu. Det är timely. Mogherini står värd för frukosten. I januari är det planerat att president Abbas ska komma. Båda parterna ska alltså vara med.

Vi räknar med att Mogherini vid den informella frukosten ska redovisa EU:s sedan länge fastlagda folkrättsbaserade politik gällande fredsprocessen i Mellanöstern, inklusive EU:s syn på tvåstatslösningen som den enda framkomliga vägen, vikten av att bevara Jerusalems särskilda status och bosättingars olaglighet.

Anf. 29 ORDFÖRANDE:

Vi tackar för informationen.

Då går vi in på dagordningspunkt 3, Irak.

Anf. 30 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

EU kommer att diskutera Irak. Inga rådsslutsatser förutses. EU presenterar i januari nästa år en strategi för ökat engagemang i Irak, och det ger vi från svensk sida starkt stöd till. Detta kommer att vara en sista

politisk diskussion före strategilanseringen. Den kommer att beröra kampen mot Daish, den kurdiska frågan och vikten av ekonomiska och politiska reformer.

Vi kommer att föra fram vårt stöd för dialog mellan Erbil och Bagdad och för FN:s politiska insats UNAMI. Chefen, alltså generalsekreterarens särskilda sändebud Ján Kubiš, har en särskild roll. Den kurdiska minoriteten i Irak har rätt till självbestämmande, vilket är något Sverige kontinuerligt har framhållit. Den kurdiska regionen i Irak har redan i dag visst självstyre, och eventuella förändringar av det självstyret är en fråga som måste lösas inom ramen för Iraks författning. Därför är en dialog mellan Erbil och Bagdad centralt.

Politiska reformer är absolut nödvändiga, och de måste syfta till att främja respekten för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer samt till att skapa större deltagande för såväl kvinnor som alla etniska och religiösa minoriteter i politiska beslutsprocesser. Det är helt avgörande för en fredlig framtid i Irak, och det utgör även en viktig del av vår biståndsstrategi för Irak.

Vi ser att EU kan spela en viktigare roll. Irak behöver hjälp för att kunna genomföra dessa reformer, och det är en av EU:s starka sidor. Den nya civila insatsen EUAM Irak är ett viktigt steg i den riktningen, och EU kan använda sitt partnerskaps- och samarbetsavtal med Irak för att utveckla relationen och fylla den med innehåll. Även handelspolitiskt stöd är en viktig komponent, och det är också något EU är expert på.

Det kommer alltså att handla om att förbereda den strategiska lanseringen så småningom.

Anf. 31 LARS TYSKLIND (L):

Vi har inga invändningar mot detta. Från Liberalernas sida vill vi dock göra samma medskick som vi gjorde vid mötet i utskottet. Det togs ett beslut 2014 om att man skulle skapa visst regionalt självstyre på Ninevesläppen för minoriteter, bland annat assyrier, men det stoppades av Daish-kriget. Det är viktigt att man följer upp den utvecklingen.

Anf. 32 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag vill också följa upp vår ledamots frågor vid mötet i utrikesutskottet. Det handlar om Ninevesläppen och dess framtid samt om flera av de olika kristna gruppernas situation. De har minskat dramatiskt, som ministern säkert vet. Det har varit en diskussion om det här med en folkomröstning, och jag vet inte hur det kommer att se ut med det framöver. Det är dock viktigt att detta inte glöms bort och att ministern försöker lyfta fram det på mötet.

Anf. 33 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det är riktiga påpekanden; detta är centrala delar i en diskussion om hur man ska hålla ihop Irak och ge utrymme för etniska och andra grupper och minoriteter i Irak. Det handlar om att ge dem en roll i den politiska processen men också se till att det är säkert och att inte minst kristna inte förföljs och dödas.

Därför kommer detta att vara en viktig del av diskussionen, och den strategiska inriktningen kommer att handla om vilka principer vi ska använda och vilket synsätt vi ska tillämpa. Då är det också så att detta

måste göras inom ramen för Iraks konstitution och på ett sätt som är inkluderande, och det är vad vi betonar när vi åker dit och träffar partner där. Alla förstår ju att kurdfrågan och detta kommer att stå i centrum för dessa diskussioner. Jag tar alltså med mig det, som alltid.

Anf. 34 MARGARETA CEDERFELT (M):

Vi står också fast vid samma ståndpunkt som i utrikesutskottet. Jag vill även, precis som tidigare har gjorts, understryka frågan om demokratier, lag och ordning, mänskliga rättigheter, kvinnors situation samt uppbyggnad av det civila samhället och ekonomin i landet.

Anf. 35 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Vi har ingen annan syn än att detta måste vara vår utgångspunkt och det som vägleder vårt arbete även med den nya strategin.

Anf. 36 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4 om den senaste utvecklingen i Mellanösternregionen.

Anf. 37 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Från regeringens sida tycker vi att det är bra att det blir en bred diskussion om Mellanöstern på mötet i FAC. Inte heller här förutses några rådsslutsatser, men utvecklingen i regionen är mycket oroande. Man kan se en ökande instabilitet, och det finns flera allvarliga konflikter. Det finns även humanitära kriser. Flera av dessa kriser är kopplade till varandra, och därför behöver de diskuteras ur ett regionalt perspektiv.

Relationen mellan Saudiarabien och Iran har förvärrats, som ni alla redan har lagt märke till. Det påverkar hela regionen negativt. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Rivaliteten bidrar också till kriserna i Syrien, Irak, Jemen och Libanon. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det är angeläget att EU engagerar sig mer aktivt i regionen, för det har strategisk betydelse för oss. EU bör göra mer för att få till stånd en dialog och avspänning mellan framför allt Iran och Saudiarabien för att uppnå hållbara politiska lösningar på regionens konflikter. Vi behöver också undvika destabilisering i Libanon och även där bidra till att minska spänningarna i landet. Den humanitära situationen i Jemen är mycket akut, och vi har krävt att blockaden ska hävas och att alla parter garanteras humanitärt tillträde.

Vi slår också vakt om den kärntekniska överenskommelsen med Iran och att USA och Iran fortsätter att implementera avtalet. När Tillerson nu var på en lunch med EU:s utrikesministrar rådde samstämmighet – alla runt bordet påpekade hur viktigt detta är och att de verkligen måste tänka sig för när det gäller det kärntekniska avtalet. Det kommer att få spridningseffekter om de så att säga går vidare med sin syn på detta.

Långsiktigt krävs det hållbara politiska lösningar på konflikterna i såväl Syrien, Irak, Libyen och Jemen som, förstås, Israel och Palestina.

För att detta ska komma till stånd krävs det att kvinnor har en aktiv roll i fredsbyggandet och politiskt, och vi verkar för en sådan utveckling både i säkerhetsrådet i EU och bilateralt. Jag börjar låta som en papegoja, för detta är något jag alltid säger, på alla möten. Ibland blir man väldigt tacksam när någon annan påpekar att detta är en del även av deras syn på sakernas tillstånd.

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi kommer att gå vidare till föredragningslistans punkt 4, Allmänna frågor, där Ann Linde ska delta. Innan vi gör det undrar jag om det finns något under Övriga frågor som utrikesministern önskar tillägga.

Anf. 39 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Under punkten Any Other Business har vi en punkt om Demokratiska republiken Kongo. Jag kanske bara ska nämna någonting kort om det och vad jag tänkte säga.

Tillsammans med Belgien brukar vi se till att denna fråga tas upp, och det beror bland annat på Zaida Catalán-fallet. Det är mycket viktigt att vi inte tappar bort vad som sker i Kongo. Jag tänker bara påpeka hur viktigt det är att man lever upp till nyårsöverenskommelsen, som ju är det enda ramverk vi har för en politisk process i DRK just nu. Nu har man fastställt ett nytt valdatum: den 23 december nästa år. Det är förstås långt till dess, men det handlar om hur man använder den här tiden.

Vi bör fortsätta att arbeta med regionen, också via FN och AU. Man behöver även stödja civilsamhället samt bygga upp och stärka oppositionen, så att det finns starkare partier och ett civilsamhälle som driver den politiska debatten. Nu ser vi ju ett eskalerande våld i öst som dessvärre är kopplat till den politiska processen, och det finns en akut humanitär kris. Det är väldigt viktigt att vi fortsatt håller ögonen på vad som sker i DRK och gör vad vi kan, både bilateralt och via EU och FN.

Något annat jag vill ta upp är den planerade lunchen med utrikesministrarna från den grupp av länder som kallas G5 Sahel, det vill säga Mali, Burkina Faso, Niger, Tchad och Mauretanien. Toppmötet den 14 december ställdes in, men i stället kommer ministrarna till den här informella FAC-lunchen. Det blir också ett nytt toppmöte i januari nästa år.

Situationen i Sahel är kritisk, för det finns terroristgrupper som attackerar civila och militära mål. G5-länderna har tagit initiativ till en gemensam styrka för terrorismbekämpning, och de vill motverka organiserad brottslighet och smuggling av människor över gränserna i G5 Sahelområdet. Det initiativet stöder FN, liksom EU och Sverige.

EU har nu beslutat att inrätta en mekanism för att koordinera internationella bidrag till den här styrkan, och där tycker vi att säkerhetsinsatser ska kombineras med utvecklingsinsatser. Vi ser nämligen hur det hänger ihop, och det är avgörande för om man ska kunna få någon lösning i den här regionen. Vi kommer alltså vid mötet i FAC att uttrycka vårt stöd till G5-länderna och vikten av att det finns ett regionalt ägarskap – att de känner att detta är deras ansvar i hög grad.

Det här har en direkt påverkan på EU vad gäller såväl säkerhet och terrorism som smuggling, migrationsströmmar och allt ni kan tänka er. Därför är det viktigt att vi engagerar oss i den här gruppen, och det blir intressant att höra hur de ser på det. Det som är bekymret i många av dessa länder är just bristen på demokrati och dålig governance, helt enkelt. Det är också mycket korruption.

Anf. 40 ORDFÖRANDEN:
Vi tackar för informationen.

§ 4 Allmänna frågor
Utrikesminister Margot Wallström
Statsrådet Ann Linde
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
allmänna frågor den 12 december 2017

Anf. 41 ORDFÖRANDE:

Vi välkomnar även statsrådet Ann Linde till dagens EU-nämnds-sammanträde. Vi börjar med Allmänna frågor, dagordningspunkt 4, Förberedelser inför Europeiska rådets möte den 14–15 december 2017 – utkast till slutsatser.

Anf. 42 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Mötet i Europeiska rådet äger rum nästa vecka den 14 och 15 december. Ni har fått del av ett första utkast till slutsatser.

Utrikesministern kommer strax att kommentera frågor som rör extern säkerhet och försvar. Jag kommer här att uppehålla mig vid frågor som rör uppföljningen av förra månadens toppmöte i Göteborg om rättvisa jobb och tillväxt samt utbildning och kultur. Jag återkommer senare under samrådet till Europeiska rådets möte i artikel 50-format om Storbritanniens utträde ur EU.

De frågor som ligger under Europeiska rådet hanteras inom ramen för den så kallade ledaragendan. Dessa frågor står inte på dagordningen för allmänna rådet.

Statsministern kommer därför att informera om dessa vid sitt besök i nämnden på onsdag i nästa vecka. Detta gäller även de frågor som rör statsministerns möte tillsammans med euroländerna.

Herr ordförande! Det är inte utan viss stolthet som regeringen kan se tillbaka på toppmötet om rättvisa jobb och tillväxt i Göteborg den 17 november. Mötet var en stor framgång där EU:s ledare tillsammans med företrädare för civilsamhället, arbetsmarknadens parter och EU-institutionerna på ett öppet och transparent sätt visade på de sociala frågornas betydelse för EU:s framtid.

Utfallet från toppmötet återspeglas väl i det utkast till slutsatser som nämndens ledamöter har fått ta del av.

Herr ordförande! Utkastet till slutsatser innehåller också referenser till utbildning och kultur. Kulturens roll i ett framtida EU har diskuterats i olika sammanhang, senast vid stats- och regeringschefernas lunch som avslutade toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt i Göteborg.

Utbildning är en viktig del av den breda europeiska agendan för jobb och tillväxt. Utbildning och kompetensförsörjning är avgörande för ett konkurrenskraftigt EU. Det är därför välkommet att också stats- och regeringscheferna ges möjlighet att diskutera dessa frågor. Det faktum att kultur- och utbildningsfrågor finns på stats- och regeringschefernas dagordning innebär inte någon ändring av EU:s kompetens inom dessa områden.

Det finns dock goda skäl att utveckla det mellanstatliga samarbetet som redan är etablerat.

Anf. 43 ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Jag tänkte säga några ord om Göteborgsmötet. Jag kan instämma i att det var både trevligt och givande för oss som var en del av detsamma.

Men vad jag särskilt vill påtala för regeringen är ju att Sveriges riksdag faktiskt inte har ställt upp på en del av de saker i den sociala pelaren som kan bli en följd av Göteborgsmötet. Bara för att nämna ett exempel diskuterades ju en ny arbetsmarknadsmyndighet i kammaren i går. Det finns en majoritet för att Sverige ska driva på för att ett sådan inte ska inrättas.

Jag vill uppmärksamma regeringen på detta, och vi återkommer när det blir tal om planeringsprogram för framtiden och så vidare. Det gäller att – för att säga det på småländska – ta skeden i vacker hand här, tycker jag.

Anf. 44 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr ordförande! Tack för ministerns föredragning!

Vi återkommer också till den frågan under punkt 6 om lagstiftningsplaneringen och kommissionens arbetsprogram.

När det gäller ett framgångsrikt toppmöte var de punkter som skrevs under redan tidigare antagna av arbetsmarknadsministrarna som har haft den agendan. Så det var ju inget nytt som kom fram på mötet som kostade 50 miljoner kronor. Jag vet inte om det var så framgångsrikt ur den synvinkeln, även om det förstås var väldigt trevligt att träffa olika stats- och regeringschefer.

Vi har haft en avvikande mening i arbetsmarknadsutskottet som vi har följt upp här om den sociala pelaren. Eftersom toppmötet kommer att behandla den är vi tre partier som står bakom den avvikande meningen i arbetsmarknadsutskottet.

Det blir konstigt om vi ska fortsätta att heja på uppföljningen av toppmötet eftersom vi inte står bakom det.

Anf. 45 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Vi instämmer i det som Désirée Pethrus och Eskil Erlandsson har lyft upp. Jag vill följa upp det som vi tidigare från Moderaterna har sagt om den sociala pelaren. Vi vill inte att den ska leda till bindande lagstiftning från EU, särskilt inte när det är frågor som hör hemma i den nationella kompetensen. Vi har tidigare framfört vår syn på vad EU egentligen borde fokusera på, de övergripande gränsöverskridande problemen.

Vi behöver inte ta en ny diskussion om det, utan jag vill hänvisa till vår tidigare ståndpunkt och de avvikande meningar som vi har haft i det avseendet. Man bör vara restriktiv vid uppföljningen så att det inte leder till bindande lagstiftning, särskilt inte inom områden som vi anser hör hemma i den nationella kompetensen. Det gäller också det som har sagts om arbetsmarknadsmyndigheten.

Anf. 46 Statsrådet ANN LINDE (S):

Eskil Erlandssons fråga om arbetsmarknadsmyndigheten står inte på dagordningen nu. Vi återkommer när den frågan ska behandlas.

Jag noterar att Désirée Pethrus hade en avvikande mening.

När det gäller Ulrika Karlssons fråga fokuserar ju pelaren på medborgarnas intressen. Den innebär ett åtagande för alla medlemsländer

att sörja för sina medborgare. Men det innebär ingen maktöverföring till Bryssel, utan man respekterar medborgarnas kompetens.

Alla frågor kommer ju att tas upp i EU-nämnden, men det finns ingenting i pelaren som säger att det ska ske en överflyttning av kompetens till EU från medlemsländerna.

Vi är väl medvetna om EU-nämndens synpunkter i det här fallet.

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

Då går vi vidare till säkerhet och försvar.

Anf. 48 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Ordförande! Europeiska rådet förväntas att besluta på måndag att lansera upprättandet av ett inkluderande och ambitiöst permanent strukturerat försvarssamarbete, Pesco. Europa ska kunna ta ett större eget ansvar för sin säkerhet. Regeringen har verkat för att Pesco ska uppfylla två strategiska mål, att stärka den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna samt att bidra till stärkt sammanhållning inom EU.

Regeringen bedömer att Pesco också bör bidra till svensk säkerhet och vår nationella försvarsförmåga. Pesco är mellanstatligt och därmed förenligt med den svenska militära alliansfriheten. Sverige avser att delta i Pesco från start.

Jag är glad över att vi i slutsatserna har fått gehör för att också betona de civila aspekterna av EU:s försvars- och säkerhetspolitik.

Slutsatserna hänvisar också till ett kommissionens förslag om en europeisk försvarsfond. Den skulle då primärt bestå av två olika program, ett försvarsforskningsprogram och ett program som ska stödja försvarsindustriellt utvecklingssamarbete. Det sammanfattas EDIDP, European Defence Industrial Development Programme.

Arbetet med detta program har redovisats för EU-nämnden inför FAC och inför konkurrenskraftsrådets möten i november. Förordningen för EDIDP har förhandlats klart. Man förväntas att fatta beslut om en allmän inriktning inför de vidare förhandlingarna med Europaparlamentet. Det beslutet tas som en A-punkt, och skriftligt samråd med nämnden pågår.

Sverige har fått genomslag för våra prioriterade frågor. Det gäller finansieringen och möjligheterna för svensk försvarsindustri att oavsett ägarstruktur delta i programmet. Sammantaget ser vi fram emot att Europeiska rådet behandlar de aktuella frågorna på säkerhets- och försvarsområdet.

Tillåt mig också, herr ordförande, att informera om att i anslutning till det här mötet kommer det att äga rum en informell lunch med EU:s kandidatländer. Vid lunchen kommer kommissionär Hahn att närvara. Han ska informera om kommande strategi för västra Balkan och landrapporterna som visar kandidatländernas framsteg. Både strategin för västra Balkan och landrapporterna förväntas presenteras i vår.

Vi välkomnar ett ökat fokus på länderna i västra Balkan och EU-närmandeprocessen. Vi ser också fram emot kommissionens strategi. Vi tycker att den ska återbekräfta EU-perspektivet för länderna på västra Balkan och samtidigt tydligt kommunicera vad som krävs för medlemskap för att se till att reformerna fortsätter.

Anf. 49 JOHAN NISSINEN (SD):

Vi vill anmäla en avvikande mening eftersom vi inte ställer oss bakom Pesco och inte heller den sociala dimensionen.

Anf. 50 JENS HOLM (V):

Jag anmäler avvikande mening. Vi står inte bakom Pesco.

Jag vill också ha sagt att jag tycker att det är märkligt – och egentligen oacceptabelt – att en sådan viktig fråga behandlas som en A-punkt med extremt kort svarstid.

Anf. 51 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Herr ordförande! Jag har några frågor om försvarsindustrifonden. Men innan jag ställer den vill jag säga att vi inte har någon avvikande mening när det gäller Pesco, utan vi står bakom regeringen där.

Men jag vill ändå påpeka vikten av att vi framöver har lite mer framförhållning än en dag när det kommer en proposition av den här vikten. Det var inte snyggt hanterat. Arbetsformerna kan kanske ändras framöver.

När det gäller försvarsindustrifonden förstod jag att det nu har kommit besked om finansieringen och ägarskapsfrågorna. Det kan i så fall gärna utvecklas. Jag undrar om vi har fått fullt gehör för de synpunkter som Sverige har haft när det gäller ägarskapsfrågorna. Det skulle annars kunna slå mot svensk försvarsindustri.

Jag vill också veta om det inkluderar underleverantörer. Det har varit ett problem att Sverige har en försvarsindustri som är mycket beroende av underleverantörer från tredjeland.

Jag vill att man ska klara ut frågorna om ägarskap och underleverantörer, så att man inte slår undan benen för vår försvarsindustri.

Anf. 52 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det är kanske ingen mening att dra igång hela Pescodiskussionen igen. Den har ju varit, och jag noterar att ni står kvar på era positioner.

Angående propositionen beklagar jag det. Att den kom sent är verkligen inte någonting som vi skulle önska. In i det sista var det en rättslig diskussion om ifall vi skulle lägga fram en proposition. Vi är det enda land av alla EU-länder som gör det. Vi går till vårt parlament med en proposition, men vi fattade ändå det här beslutet efter att ha gjort en ordentlig rättslig genomgång. Det är bättre att ni är med, att riksdagen är involverad och att vi har handlat formellt korrekt. Vi gör den bedömningen.

Jag beklagar att det blev sent. Det skulle ha sett annorlunda ut. Vi ska verkligen se till att vi undviker att hamna i ett liknande läge framöver.

Tack och lov finns det en bred majoritet och stöd för detta, och det uppskattar vi. Det är viktigt också i förhandlingarna som kommer.

Jag undrar om Christina Wilén från Försvarsdepartementet kan kommentera något om detaljerna eftersom det inte riktigt är min hemmaplan.

Anf. 53 Kanslirådet CHRISTINA WILÉN:

Tack för frågorna! Finansieringen har lösts ut på ett sådant sätt att det finns ett förslag från expertgruppen som inte har stött på något motstånd i Coreper, att det ska ske genom full finansiering inom omfördelningar i EU:s budgetram för åren 2019 och 2020, som det här programmet gäller.

Ägarskapsfrågorna har varit en av de frågor som har varit mest omdiskuterade och förhandlade i den här gruppen. Det finns ju många motstående intressen här.

Vi är mycket nöjda med utfallet. Vi uppfattar att det ger svensk försvarsindustri och även utlandsägda industrier i EU goda möjligheter att delta i projektet. Det gäller både som mottagare direkt i konsortiet och som underleverantörer.

Sedan vill jag bara förtydliga att A-punktsannoteringen med riksdagen tyvärr ännu inte kommit igång. Det beror på att det har varit en tyst procedur i Coreper som bröts i går. Coreper kommer att träffas igen på måndag. Jag har uppfattat att rutinen är sådan att då vidtar A-punktsannoteringen. Det rör EDIDP, försvarsindustrifonden.

Anf. 54 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns en majoritet för regeringens här redovisade inriktning. Vi har en avvikande mening från M, C och KD vad gäller del två, den sociala dimensionen, en avvikande mening från Sverigedemokraterna som rör både Pesco och den sociala dimensionen och en avvikande mening från Vänsterpartiet som rör punkten säkerhet och försvar, Pesco.

Då får vi tacka utrikesminister Wallström för hennes medverkan under dagens sammanträde och önska henne och hennes medarbetare en trevlig helg.

§ 5 Allmänna frågor

Statsrådet Ann Linde

Åtterrappport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna
frågor den 20 november 2017

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
allmänna frågor den 12 december 2017

Anf. 55 ORDFÖRANDE:

Då har vi först åtterrapporten från rådet den 20 november. Önskar statsrådet tillägga något?

Anf. 56 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Nej, jag har inget att tillägga utöver den skriftliga åtterrapporeringen.

Anf. 57 ORDFÖRANDE:

Då går vi vidare till dagordningspunkt 5, Uppföljning av Europeiska rådet.

Anf. 58 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Enligt den ordning som nu föreligger i allmänna rådet kommer en uppföljning att ske av tidigare möten i Europeiska rådet. Som vi i regeringen tidigare har pekat på anser vi att arbetet med en stärkt uppföljning av slutsatser skapar förutsättningar för ett bättre och snabbare genomförande av gjorda överenskommelser.

Anf. 59 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Vi moderater har en fråga – jag tror att den hör hemma här. Den gäller den nya arbetsmodellen med decision notes. Vilka konsekvenser får det i riksdagen? Hur följer vi upp det? Det är ju en ny process. En del frågor tas via den modellen. Jag skulle gärna vilja veta hur vi följer upp de besluten, hur vi samråder och så vidare.

Anf. 60 Statsrådet ANN LINDE (S):

Det är tänkt att statsministern ska informera om det på onsdag.

Anf. 61 ORDFÖRANDE:

Det är bra om ni ändå har möjlighet att på något sätt besvara den fråga som är ställd, så får statsministern möjligen återkomma med fördjupande information.

Anf. 62 Kanslirådet DANIEL SVENSSON:

De decision notes, som Europeiska rådets ordförande kommer att skicka till stats- och regeringscheferna inför diskussionen om ledaragendan, är ett diskussionsunderlag inför de informella diskussioner som stats- och regeringscheferna kommer att ha. De kommer i sin tur att följas upp formellt i utkast till slutsatser inför kommande möte i Europeiska rådet. Det är på samma sätt som till exempel diskussionen om utbildning och kultur – det var en decision note inför en informell

diskussion vid lunchen i samband med Göteborgstoppmötet – nu följs upp med slutsatser till Europeiska rådets möte i nästa vecka.

Anf. 63 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Då förstår jag den processen. Men hur hanterar vi det i riksdagen när det gäller att diskutera de frågorna?

Anf. 64 Statsrådet ANN LINDE (S):

Det tar statsministern upp inför Europeiska rådets möte på samma sätt som han tar upp andra frågor som gäller slutsatserna. Då har nämnden möjlighet att ställa frågor om det eller att kommentera det.

Anf. 65 ORDFÖRANDE:

Hur vi hanterar den frågan i riksdagen är väl också en fråga som vi måste ta ställning till själva. Om det är en ny frågeställning är det något som grupperna får spela in till presidiet och diskutera vidare.

Anf. 66 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Ja, men det betyder i så fall att det finns en fråga som vi kanske skulle ha diskuterat på den andra punkten eller som vi kanske kommer att ha på onsdag. Det är migration. Jag har förstått att det estniska ordförandeskapet nu har ett kompromissförslag. Jag har förstått att man planerar att lägga fram det som en decision note. I det förslaget är detta med bindande kvoter eller att vi skulle ha ett kvotsystem borttaget och så vidare. Det är en rätt stor fråga. Hur kommer den att diskuteras?

Anf. 67 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Den frågan är inte uppe på GAC, och nu är det samråd om GAC. Den är i så fall uppe på ER-toppmötet, och då kommer statsministern att ta upp den frågan på onsdag.

Anf. 68 ORDFÖRANDE:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då går vi vidare till dagordningspunkt 6 om lagstiftningsplanering och kommissionens arbetsprogram för 2018.

Anf. 69 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Först vill jag tacka för en givande debatt i kammaren i går om kommissionens arbetsprogram för 2018.

Jag kan fortsätta på temat om lagstiftningsplanering. Det är tänkt att medlemsstaterna vid rådsmötet ska anta en gemensam förklaring. Den anger övergripande mål och prioriteringar i lagstiftning och prioriterade lagstiftningsakter för EU under det kommande året. Förklaringen har redan fått stöd, och vi förutser ingen större diskussion om själva texten vid rådsmötet.

Antagandet av förklaringen sker i enlighet med det nya interinstitutionella avtalet för bättre lagstiftning. Där anges att de tre institutionerna – rådet, Europaparlamentet och kommissionen – vid årets slut ska under-teckna en gemensam förklaring. Förklaringen är ett politiskt dokument och

är inte rättsligt bindande för institutionerna. Dokumentet bygger framför allt på kommissionens arbetsprogram för nästa år, våra diskussioner i rådet om arbetsprogrammet samt Europaparlamentets prioriteringar.

Regeringen kan i stort välkomna inriktningen för den gemensamma förklaringen. Särskilt välkommet är att arbetet fullföljs med strategin för den digitala inre marknaden, cirkulär ekonomi, migrationsagendan och den sociala dimensionen. Det är även positivt att arbetet med rättsstatens principer och den sociala pelaren lyfts fram.

Regeringen hade gärna sett en text som betonat vikten av nya frihandelsavtal och öppenhet mot tredjeland, vilket gynnar tillväxt och sysselsättning. Det viktigaste nu är att denna fråga och de andra sakfrågorna i arbetsprogrammet får ett innehåll som ligger i linje med svenska positioner. Regeringen kommer att arbeta hårt för att det ska bli verklighet.

Anf. 70 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Ordförande! Vi hade i går en diskussion i kammaren, där statsrådet deltog, angående kommissionens arbetsprogram och utrikesutskottets utlåtande när det gäller programmet. Man kan väl säga att den diskussionen och det majoritetsbeslut som fanns i fråga om kommissionens arbetsprogram inte på något sätt finns återspeglade här. Vi har framfört kritik, som det blev en majoritet för i arbetsmarknadsutskottet och därmed också i vårt utlåtande. Det handlar till exempel om att vi inte står bakom en arbetsmarknadsmyndighet. Det var också en majoritet i utskottet när det gäller kvotering av föräldraförsäkringen. Det är bara ett par saker. Men det finns flera saker i utlåtandet som inte alls finns återspeglade i den ståndpunkt som Sverige ska driva. Därför skulle jag vilja höra en kommentar från statsrådet om det.

Anf. 71 JOHAN NISSINEN (SD):

Herr ordförande! Vi har en avvikande mening. Vi delar inte regeringens ståndpunkt när det gäller den digitala inre marknaden och kapitalmarknadsunionen.

Anf. 72 Statsrådet ANN LINDE (S):

Ordförandeskapet har förhandlat fram deklARATIONEN för rådets räkning. Utgångspunkten för dessa förhandlingar har varit de diskussioner som vi har haft i allmänna rådet om kommissionens arbetsprogram för nästa år men också de senaste månadernas ER-slutsatser. De två frågor som Désirée Pethrus nämner finns inte med i texten.

Anf. 73 MARGARETA CEDERFELT (M):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen! Min fråga är densamma som Kristdemokraternas. Vi hade en debatt i går. Vi tog också ett beslut i riksdagen. Det finns en del frågor i kommissionens arbetsprogram. Vi i riksdagen har beslutat att vi inte står bakom upprättandet av en europeisk arbetsmarknadsmyndighet. Jag tänker på inrättandet av en europeisk finansminister – det står vi inte heller bakom. Det gäller också beskattningsrätt för EU och själva beslutsordningen som sådan, där KU har yttrat sig.

Jag undrar om regeringen kommer att stå bakom det beslut som vi faktiskt har tagit i riksdagen när det gäller kommissionens arbetsprogram. Det finns ju ett riksdagsbeslut som är mycket tydligt.

Anf. 74 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Ja, även om det inte står i denna deklARATION skriver regeringen i sin ståndpunkt att utlovade förslag måste omsättas till lagstiftning och därefter genomföras. Vi vill inte att alla de förslag som finns i kommissionens arbetsprogram ska genomföras. Därför måste vi reagera på det här mötet. Det är ju vid detta tillfälle som vi ska ge en svensk ståndpunkt. Vi har en avvikande mening här. Jag anser att det även finns en majoritet för den i Sveriges riksdag.

Anf. 75 Statsrådet ANN LINDE (S):

Jag tror att det föreligger ett missförstånd här. Som jag sa i början är detta inte ett rättsligt dokument. Det är en politisk inriktning. Varje individuellt sakförslag kommer att tas upp i respektive rådskonstellation när det blir aktuellt. När respektive förslag presenteras får regeringen anledning att återkomma till nämnden för beslut om svensk ståndpunkt i respektive enskilt förslag.

Anf. 76 MARIE GRANLUND (S):

Ja, det är så vi alltid har behandlat denna typ av dokument. Vi går inte in och har avvikande synpunkter i det här stadiet. Det är sedan, när de blir reella, som man kan opponera och ha andra synpunkter. Men just denna process har vi aldrig hanterat på det sätt som man säger på andra sidan bordet.

Anf. 77 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Ja, jag förstår att själva dokumentet inte kommer att handla om arbetsmarknadsmyndigheten specifikt. Men själva regeringens ståndpunkt blir ändå problematisk för oss som har en annan åsikt, eftersom regeringen här säger "särskilt välkommet är att arbetet" och sedan drar upp olika frågor. Här hade vi velat att det skulle stå: Däremot kommer vi inte att driva frågan om en arbetsmarknadsmyndighet och så vidare.

Om det hade varit en alliansregering hade det formulerats på ett annorlunda sätt. Vi hade heller inte skrivit att utlovade förslag måste omsättas till lagstiftning, eftersom vi inte tycker att alla förslag ska omsättas till lagstiftning. Därför blir detta mycket konstigt. Vi kan inte stå bakom denna ståndpunkt. I den delen har i alla fall vi en avvikande mening i förhållande till regeringen med hänvisning till de utlåtanden som har gjorts i utrikesutskottet och arbetsmarknadsutskottet.

Anf. 78 PYRY NIEMI (S):

Jag har bara en ordningsfråga, herr ordförande. Statsrådet säger att frågorna inte kommer att diskuteras. Vi kan väl inte gå upp och ha inte-uppfattningar när det är frågeställningar som inte kommer att tas upp. Eller tolkar jag statsrådet fel? Det verkar mycket konstigt om regeringen skulle ha inte-uppfattningar i frågeställningar som ej ska diskuteras. Det är en ovanlig ordning, tycker jag. Det har jag nog aldrig varit med om förut.

Anf. 79 MARGARETA CEDERFELT (M):

Ordförande! Ja, vi delar, stöder och biträder KD:s uppfattning. Det finns ett förslag till svensk ståndpunkt. Det är klart och tydligt. De synpunkter vi har framfört gäller förslag som är behandlade i arbetsprogrammet och som finns med där. Självklart uttrycker vi vår ståndpunkt här. Dessutom hade vi faktiskt en debatt i riksdagen i går, och utlåtandet lades till riksdagens handlingar. Vi har klart och tydligt uttalat ståndpunkter om EU-kommissionens arbetsprogram. Dessa framför vi också här.

Anf. 80 ORDFÖRANDE:

Mitt förslag är att vi ajournerar sammanträdet. Då kan vi föra en diskussion om hur regeringens ståndpunkt eventuellt kan justeras, för att tillmötesgå allianspartierna när det gäller den oro som de ger uttryck för. Jag vet inte om vi lyckas, men vi gör ett försök. Sedan får vi se hur det ser ut med eventuella avvikande meningar och majoritetsslagen.

Ajournering

EU-nämnden beslutade kl. 10.30 på förslag av ordföranden att ajournera samrådet.

Återupptaget samråd

Samrådet återupptogs kl. 10.37.

Anf. 81 ORDFÖRANDE:

Då finns det förslag på en ny formulering som vi hoppas att EU-nämnden kan ställa sig bakom. Vi ber statsrådet eller någon av statsrådets medarbetare att läsa upp förslaget.

Anf. 82 Statsrådet ANN LINDE (S):

Förslaget till svensk ståndpunkt är:

Regeringen kan ställa sig bakom det gemensamma uttalandet, men förbehåller sig rätten att återkomma i varje enskild fråga.

Anf. 83 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med avvikande mening anmäld från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Den europeiska planeringsterminen 2018.

Anf. 84 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Kommissionen väntas vid mötet presentera den årliga tillväxtöversikten som publicerades den 22 november. Samråd med nämnden om tillväxtöversikten har redan ägt rum vid två tillfällen inför diskussionen i Epsco och Ekofin förra veckan.

Tillväxtöversikten innehåller kommissionens förslag till övergripande prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken inom EU för de kommande tolv månaderna.

Prioriteringarna i årets tillväxtöversikt är i linje med prioriteringarna de föregående åren, och regeringen kan på ett övergripande plan ställa sig bakom dessa.

Ökade investeringar, fullföljande av strukturella reformer och säkerställande av en ansvarsfull finanspolitik är avgörande för att befästa återhämtningen i Europas ekonomier.

Regeringen välkomnar att sociala frågor och sysselsättningsfrågor ges en framträdande plats i kommissionens årliga tillväxtöversikt för 2018.

Ett Europa för jobb och inkluderande tillväxt bygger enligt regeringen på samverkan mellan tillväxt, konkurrenskraft och sociala framsteg.

Samtidigt är det viktigt att fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstater rörande den ekonomiska politiken, inklusive skatteområdet, sysselsättningspolitiken och sociala frågor även fortsättningsvis respekteras.

Anf. 85 MARIA PLASS (M):

Man säger att man ska fortsätta att sätta fokus på investeringar. Investeringar är ett mycket brett område. Vilken typ av investeringar handlar detta om? Handlar det om nationella investeringar, eller vilken typ av investeringar är det fråga om? Gäller det den europeiska investeringsfonden, eller vad talar vi om egentligen?

Anf. 86 JOHAN NISSINEN (SD):

Ordförande! Jag vill bara poängtera vår avvikande mening om att vi inte vill ha någon social dimension inom EU-samarbetet.

Anf. 87 Statsrådet ANN LINDE (S):

Jag lämnar över ordet till Patrik Granström.

Anf. 88 Ämnesrådet PATRIK GRANSTRÖM:

Det är en bred ansats som kommissionen presenterar med investeringar på såväl nationell nivå som EU-nivå. Det är framför allt produktivitetshöjande investeringar som man lyfter fram. Det gäller utbildning, forskning, infrastruktur med mera.

Anf. 89 MARIA PLASS (M):

Ingår Efsi i denna investeringsdel? Vi har från Moderaterna tidigare haft en avvikande mening när det gäller Efsi och en uppföljning av den.

Vi har också haft en avvikande mening när det gäller den sociala pelaren från Centern, Kristdemokraterna och Moderaterna.

Anf. 90 Ämnesrådet PATRIK GRANSTRÖM:

Den årliga tillväxtöversikten är kommissionens dokument. En komponent i den är kommissionens investeringsprojekt, det vill säga Efsi, som det råder delade meningar om.

Anf. 91 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det finns en majoritet för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande mening anmäld från Sverigedemokraterna och en oliklydande avvikande mening anmäld från Moderaterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8, Övriga frågor. Önskar statsrådet tillägga något?

Anf. 92 Statsrådet ANN LINDE (S):

Nej, det finns inget att tillägga.

§ 6 Allmänna frågor (art. 50)

Statsrådet Ann Linde

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 20 november 2017

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 12 december 2017

Anf. 93 ORDFÖRANDEN:

Först handlar det om en återrapport från mötet i rådet den 20 november. Finns det något som statsrådet önskar tillägga?

Anf. 94 Statsrådet ANN LINDE (S):

Nej, jag har inget att tillägga utöver rapporten som riksdagen har fått.

Anf. 95 ORDFÖRANDEN:

Vi går då in på dagordningspunkt 3, Förhandlingar med anledning av Storbritanniens anmälan i enlighet med artikel 50 i EU-fördraget.

Anf. 96 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Allmänna rådet ska också förbereda Europeiska rådets behandling av brexitförhandlingen. Diskussionen om brexitförhandlingen i allmänna rådet och Europeiska rådet sker förstås i artikel 50-sammansättning, det vill säga utan Storbritannien.

Som nämndens ledamöter vet ska Europeiska rådet på nytt ta ställning till om tillräckliga framsteg har uppnåtts i de tre centrala utträdesfrågorna.

Regeringen bedömer det som synnerligen angeläget för Sverige att förhandlingarna nu kan fortsätta till den andra etappen och öppnas för ramverket för den framtida förbindelsen och ett övergångsarrangemang.

Vi välkomnar därför dagens överenskommelse mellan förhandlingsparterna, som av kommissionären och Michel Barnier bedöms kunna ligga till grund för ett beslut om tillräckliga framsteg av Europeiska rådet.

I sak noterar vi att resultatet i mycket stor utsträckning motsvarar EU:s utgångspunkter för förhandlingen. Detta gäller såväl medborgarnas rättigheter som den ekonomiska uppgörelsen. Det har också nåtts samsyn i den irländska frågan.

Sammantaget finns det nu mycket goda förutsättningar för att Europeiska rådet ska kunna fatta ett positivt beslut den 15 december. Rådet kommer då också att anta nya principiella riktlinjer för nästa etapp i förhandlingarna. Vi fick alldeles nyss utkastet, och nämnden har också fått det.

Anf. 97 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Herr ordförande! Det var ett glädjande besked som vi fick här tidigt på morgonen. Det har varit intensiva förhandlingar de senaste dyggen – dag som natt har vi förstått. Det är ju skönt att man har kommit så långt som man nu har gjort. Nu förstår vi att Barnier och Juncker kommer att rekommendera Europeiska rådet i nästa vecka att fatta beslut om att man har nått tillräckliga framsteg. Det ligger till slut i Europeiska rådets händer

att fatta beslut om detta, och det hoppas jag att man gör. Allt annat vore nog förödande. Det skulle dra ut på tiden, och det vore inte bra för vare sig Storbritannien, Sverige eller EU.

Men detta betyder också att vi fick ta del av detta vid sittande bord. Vi hade inte väntat oss något annat. Det var bra att vi fick förslaget till rådsslutsatser nu, men vi förbehåller oss rätten att få läsa igenom dem i god ro. De kommer ju kanske också att revideras.

Om det vill sig väl ska förhandlingsmandatet för de framtida förhandlingarna också antas på Europeiska rådet i nästa vecka. Det utgår jag från. Det är ju viktigt att man har ett tydligt förhandlingsmandat för de framtida relationerna.

Anf. 98 Statsrådet ANN LINDE (S):

Jag håller med Ulrika Karlsson om att det är en stor lättnad att man nu har gjort framsteg. Det som nu har fått ta del av är det stora mandatet som man kommer att anta. Sedan kommer EU-ministrarna att anta direktiv, och dem kommer vi då att komma tillbaka till. De detaljerade direktiven antas inte nu, utan de antas på ett kommande GAC.

Jag ska också säga – om det är någon som inte har uppfattat detta – att regeringen har gett Kommerskollegium i uppdrag att se över vad som är speciella svenska intressen i en kommande förhandling. Kommerskollegium kommer att återkomma den 1 mars med sin analys av vad vi i Sverige särskilt ska slåss för i de interna diskussionerna i EU när vi ska gå vidare i förhandlingarna.

Anf. 99 JENS HOLM (V):

Vi skulle ha haft information om brexit nu på morgonen i vår beredningsgrupp, men det blev inte så. Egentligen har jag ganska många detaljerade frågor, men jag ska försöka att inte ta upp alla, för vi har annat att göra i dag.

Den första frågan, som jag inte hittar svar på i rapporten som jag precis har läst, är hur mycket Storbritannien ska betala. Är man överens om en summa?

Jag undrar också om det kapital som Storbritannien har i ett antal fonder – i ECB, Europeiska investeringsbanken och i olika trust funds, utvecklingsfonden och så vidare – kommer det att kvittas mot Storbritanniens utträdesavgift, eller är det pengar som betalas ut till Storbritannien separat?

Nästa fråga gäller domstolen. Det står i rapporten här att domstolens jurisdiktion ska appliceras på Storbritannien, men jag kan ju inte tänka mig att det kan gälla fullt ut i alla avseenden. Är man verkligen hemma i den frågan?

Sedan förstår jag att det är en mängd frågor som kommer att avgöras i fas 2. Jag tänker på en sådan sak som Parisavtalet, där EU har ett gemensamt bidrag för EU-28. Kommer Storbritannien att fortsätta följa det, eller kommer Storbritannien att ha ett eget bidrag till Parisavtalet i stället?

Anf. 100 Statsrådet ANN LINDE (S):

Låt mig börja med det sista, Parisavtalet. Det är ju ingen fråga som hör hemma bland de tre frågor som nu varit aktuella: irländska gränsen,

betalningarna och medborgarnas rättigheter. Sådana frågor återkommer man till när man förhandlar det stora avtalet. Den finns alltså inte med här.

När det gäller domstolen har man kommit till lösningen att brittiska domstolar ska avgöra det som gäller i Storbritannien. Man kan dock få ett förhandsbesked från EU-domstolen om hur det ska tolkas. Om man begär det måste man också följa det. Denna ordning ska gälla under åtta år från brexit. Detta är en typisk kompromisslösning som man har kommit fram till under natten. Nu har man enats om åtta år, men budet från början var kanske 50 år.

Man har också lyckats lösa detta med pengarna. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Det har man också löst på ett smart sätt. Man har sagt att Storbritannien ska betala allt eftersom räkningarna kommer. När det kommer räkningar på till exempel tjänstepersoners pensioner kommer briterna att betala dem. När garantierna avseende till exempel Ukrainas säkerhet, bistånd eller liknande faller ut kommer de att betala dem. Därmed behöver de inte säga till brittiska folket att de betalar en viss summa, till exempel 60 miljarder euro, utan i stället har de lovat EU att betala efterhand.

Det är elegant, måste jag säga, och vi kan vara nöjda med att de alltså kommer att betala. Men ingen summa kommer att anges.

Anf. 101 JOHAN HULTBERG (M):

Tack, statsrådet, för föredragningen! Det var intressant information i finansieringsfrågan, och det är välkommet att man har kommit framåt där. Är det tydligt hur länge man kommer att betala räkningarna? Det är ju den stora frågan. Hur länge kommer man från brittiskt håll att sprätta kuvertet?

Anf. 102 Statsrådet ANN LINDE (S):

Det är två delar i detta. Briterna har sagt att för den MFF som gäller nu kommer de att betala fullt ut. När det gäller räkningarna finns det inget slutdatum. För alla beslut som har tagits av EU-28 – det gäller till exempel olika garantier och sådant som kan falla ut om många år – har man inte satt något slutdatum. När de faller ut kommer alltså briterna att betala, är det sagt.

Anf. 103 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Finns det något under rubriken Övriga frågor som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 104 Statsrådet ANN LINDE (S):

Nej.

§ 7 Utrikes frågor – handel

Statsrådet Ann Linde

Åtterrappport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
– handel den 10 november 2017

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor – handel den 10–13 december 2017

Anf. 105 ORDFÖRANDEN:

Vi går då vidare med FAC – handel. Vi börjar med åtterrapporten från rådet den 10 november. Finns det något som statsrådet där önskar tillägga?

Anf. 106 Statsrådet ANN LINDE (S):

Nej, herr ordförande, inget utöver den skriftliga rapporten.

Anf. 107 ORDFÖRANDEN:

Då har vi dagordningspunkt 3, WTO:s elfte ministerkonferens i Buenos Aires den 10–13 december.

Anf. 108 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Tack för möjligheten att få komma tillbaka till nämnden och informera mer i detalj om de WTO-frågor som står på dagordningen vid utrikesrådets möte FAC – handel den 10–13 december i Buenos Aires, där jag närvarar! Jag gläds även åt att tre riksdagsledamöter ingår i delegationen: Jennie Nilsson, Hans Rothenberg och Krister Örnfjäder.

I dag är jag här för att informera om beslutspunkterna på dagordningen för FAC handel. På dagordningen står rådsbeslut angående EU:s position om godkännande av utfallet av MC11, som ministerkonferensen alltså heter, rådsslutsatser vid inledningen av MC11 och rådsslutsatser vid slutet av MC11. Åtterrapporering från föregående FAC har skett skriftligt. Det har jag ju redan svarat på.

WTO:s ministermöte, som alltså kallas MC11, äger rum mellan den 10 och den 13 december i Buenos Aires, Argentina. Det blir en viktig sammankomst för det multilaterala handelssystemet, inte minst i ljuset av de protektionistiska tongångarna i den globala handelspolitiken. Jag föreslår att inleda med en uppdatering om vad som har hänt i Genève den senaste månaden, innan jag kommer in på rådsbeslut angående EU:s positioner och rådsslutsatser.

USA:s handelsminister Lightizer har nyligen meddelat att han inte kommer att skriva under någon ministerdeklaration från mötet. Därmed siktar det argentinska ordförandeskapet på ett eget dokument som sammanfattar mötet.

Nu kommer jag in på sakfrågorna.

När det gäller fiskesubventioner siktar förhandlingarna till att förbjuda subventioner som är skadliga för fiskebestånden. EU har utformat ett förslag till WTO som täcker allas delar av FN:s utvecklingsmål SDG 14.6, som inkluderar att förbjuda stöd till illegalt, oreglerat och icke-rapporterat fiske, alltså det som kallas för IUU-fiske, att förbjuda stöd som bidrar till överfiske, att förbättra transparensen, det vill säga att WTO-medlemmarna måste lämna uppgifter om fiskesubventionerna till WTO, och att bevilja

undantag eller övergångsperioder när det gäller vissa förbud för utvecklingsländerna och de minst utvecklade länderna.

Samsyn finns ännu inte om detaljerna när det gäller att utvecklingsländer ska kunna få undantag för oreglerat och icke-rapporterat fiske. Många utvecklingsländer saknar lagkrav om fiskereglering, till exempel förvaltningsplaner, och rapportering av fångsten. Länderna är även oense om på vilket vatten reglerna ska gälla. Vi får se hur långt denna fråga kommer i Buenos Aires, men enligt överenskommelsen om hållbarhetsmålen från Paris är det år 2020 som är det absoluta slutdatumet.

Den fråga som alltid hamnar i centrum i handelssammanhang är jordbruksförhandlingarna. Efter år av interna reformer har EU kunnat inta en mer konstruktiv position och varit pådrivande för beslut om begränsningar av handelsstörande jordbruksstöd. Tillsammans med Brasilien presenterade EU ett förslag i juli, i vilket frågan om utvecklingsländernas lagerhållningsprogram för livsmedelsförsörjning – det kallas public stockholding, PSH – kopplas till beslut om handelsstörande jordbruksstöd. Den senare frågan om handelsstörande stöd har inte fått tillräckligt stöd för beslut i Buenos Aires.

I förslaget ingår att utvecklingsländernas lagerhållningsprogram ska undantas från möjligheten att tas till tvist i WTO under vissa förutsättningar. På samma sätt som med fisket får vi se hur långt dessa förhandlingar kommer i Buenos Aires.

Sedan har vi frågan om e-handel. Detta har varit en av de frågor där Sverige och EU har drivit på för ett resultat vid MC11. Förslaget inkluderar erkännande av elektroniska avtal, elektroniska underskrifter, reglering av spam samt konsumentskyddsåtaganden. Men dessa förslag har mött motstånd i Genève, inte minst från utvecklingsländer.

Med hänsyn till den sänkta ambitionsnivån är förslaget nu att medlemsländerna vid MC11 inrättar en särskild arbetsgrupp i WTO med fokus på e-handel, för att föra detta viktiga arbete framåt.

Så kommer vi till inhemska regleringar för tjänster. I WTO:s tjänstehandelsavtal, som heter GATS, är det nödvändigt att utveckla internationella regler och principer för licensgivning, kvalifikationsmedgivande och tekniska standarder. Detta arbete har efter många år börjat ge visst resultat. Ett konsoliderat textförslag från EU med flera har fått stöd av mer än 50 WTO-medlemmar, men ordförandeskapet bedömer att stödet är otillräckligt för att presentera en text vid MC11. EU och andra länder strävar dock efter att höja frågan till politisk nivå vid MC11.

Så kommer vi till rådsbeslut om EU:s position om godkännande av utfallet av MC11. Regeringen stöder utkastet till rådsbeslut angående EU:s positioner om godkännande av utfall av MC11, vilket återspeglar de frågor som vi hoppas kommer att förhandlas vid MC11, som jag nyligen redogjorde för. I slutet av konferensen kommer utkastet till rådsbeslut att redigeras inför beslutet i rådet, i syfte att anpassa beslutet till det faktiska utfallet av konferensen.

När det gäller rådsslutsatser vid inledningen och avslutningen av MC11 har nämnden fått ta del av utkastet, men det hela beror som sagt på hur det går i Buenos Aires. Regeringens position är dock att vi stöder det utkast till mandat som har cirkulerats av rådssekretariatet.

Anf. 109 JOHAN HULTBERG (M):

Ordförande! Tack, statsrådet, för redogörelsen! Det är bra att man kan komma överens om förbud mot subventioner som bidrar till ett ohållbart fiske.

Sedan inser nog alla att djävulen finns i detaljerna. Det är väldigt svårt att definiera vilka typer av stödsystem som inte ska vara tillåtna. EU har till exempel självt haft skrotningspremier som haft syfte att minska fisketrycket men som har bidragit till motsatsen.

Jag är därför lite nyfiken på om ministern kan utveckla lite grann hur det är definierat vilka former av stöd som är förbjudna. Blir det till exempel förbjudet att stödja allting som kan leda till en ökad kapacitet för fisket, eller hur är det definierat?

Anf. 110 JENS HOLM (V):

Jag kan i stort instämma i tidigare anförande. Jag är också nyfiken på svaren på de frågorna.

Vi i Vänsterpartiet ser ett stort behov av att regler om världshandeln tydligare behöver kopplas till internationella miljö- och klimatavtal eftersom så inte är fallet. När det blir tvister ibland, till exempel i WTO:s regi, är det svårt att hävda miljö och folkhälsa. Det kan uppfattas som ett handelshinder att agera för miljön.

Som jag har framfört tidigare till ministern finns de allmänna undantagen i GATT-avtalet som är ett av WTO-avtalen och brukar kallas för artikel 20. Den skulle kunna moderniseras så att den är i linje med internationella miljö- och klimatavtal så att det blir en självklarhet för alla länder att man ska kunna agera för miljön utan att det ska uppfattas som ett handelshinder.

Jag har sagt det här tidigare, och vad jag har förstått – ministern får gärna kommentera det – tycker ministern att det här är en bra sak. Jag har också förstått att det inte riktigt är på dagordningen på det här mötet men att man kommer att lyfta upp det framöver i WTO-sammanhang. Jag skulle vilja veta om det är på det sättet.

Anf. 111 LARS TYSKLIND (L):

Jag kommer inte att tillägga så mycket, för jag kan koppla på de tidigare frågorna.

Just det här att man ska få bort skadliga subventioner inom fisket är centralt, och det var mycket centralt på havskonferensen i New York att det här är en av de huvudpunkter som man måste brottas med.

En av de stora frågeställningarna inom fisket är subventionerna till bränslet. Är det en annan dimension av detta? Det är kanske mer av en kunskapsfråga.

Anf. 112 Statsrådet ANN LINDE (S):

Vi börjar med fisket. Fiskesubventioner har varit en del av WTO:s förhandlingsagenda redan sedan 2001, men fortfarande har man inte fattat något beslut. Till följd av hållbarhetsmål 14, speciellt delmål 14.6, väcktes frågan om fiskesubventioner på nytt och diskuterades på WTO:s ministermöte i Nairobi i december 2015.

Förhandlingarna har sedan dess intensifierats i Genève, och frågan framstår nu som den fråga där det finns störst möjlighet att nå resultat i

MC11. WTO-medlemmar har samsyn när det gäller att förbjuda stöd till illegalt, oreglerat och orapporterat fiske, att transparensen måste förbättras och att man ska kunna bevilja undantag för utvecklingsländer och minst utvecklade länder.

Samsyn finns inte i detaljerna – ledamoten sa att djävulen finns i detaljerna – vilket till exempel märks när det gäller hur eventuella undantag ska tillämpas. Regeringen anser att det är prioriterat att besluta om ett förbud mot fiskesubventioner som motverkar ett hållbart fiske.

Det svenska agerandet i WTO-förhandlingarna ligger i linje med EU:s gemensamma fiskeripolitikens målsättning som syftar till ett miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbart fiske samt arbete med att uppfylla hållbarhetsmålen i Agenda 2030, i synnerhet hållbarhetsmål 14. Det handlar om att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt.

Trots att stor samsyn finns om förbud mot subventioner och i viss mån även för förbudsreglerna kring subventionerna är det inte troligt att vi kommer att kunna fatta ett beslut.

Sedan kommer frågan som Jens Holm ställde om relationen mellan miljökonventioner och WTO:s regelverk. Vi har diskuterat det här. I princip skulle jag bara kunna svara: Ja, vi håller med Jens Holm. Men om jag ska passa på att ta en lite längre radda om det här kan jag säga att de allmänna skyddsklausulerna i GATT:s artikel 20 ger utrymme för handelsbegränsande åtgärder i syfte att skydda vissa värden, som människors, djurs och växters liv och hälsa.

Artikel 20 innehåller de kriterier som en medlem måste uppfylla för att en handelshindrande åtgärd ska vara tillåten. Sådana åtgärder får dock varken ha en diskriminerande effekt eller utgöra ett förtäckt handelshinder.

En av de svenska huvudprioriteringarna när WTO-förhandlingarna inom ramen för Doharundan inleddes var detta. Regeringen ville att handelssystemet skulle stödja och inte stå i konflikt med det globala miljöarbetet.

På svenskt och nordiskt initiativ drev därför EU att förhållandet mellan WTO:s regelverk och regler i multilaterala miljökonventioner, inklusive en tolkning av artikel 20 i GATT, skulle ingå i en ny runda av WTO-förhandlingarna. Efter långdragna förhandlingar om tolkning av mandatet lade EU i juni 2006 fram ett förslag till WTO-beslut som innehåller ett antal legala principer som skulle klargöra förhållandet mellan regelverken.

Förslaget har dock inte diskuterats efter att Dohaförhandlingarna har stannat av. En majoritet av WTO:s medlemsländer har inte visat intresse för att komma framåt i de här frågorna. Arbetet på området har visat på hur känsliga de här frågorna är. Vi kommer trots detta naturligtvis att försöka att driva frågorna också vid en eventuell reformering av WTO efter Buenos Aires.

När det gäller frågan, om fiske, är definitioner en svår fråga i förhandlingarna, för det finns vissa internationella avtal, till exempel Unclos, alltså FN:s havsrättskonvention, och i FAO. Alla WTO:s medlemmar är inte med i de organisationerna, eller avtalen.

Är du nöjd med det svaret, Lars Tysklind?

Anf. 113 LARS TYSKLIND (L):

Ja, jag blev inte så mycket klokare egentligen, men min slutsats är att bränslesubventionerna inte är med.

Anf. 114 Departementssekreterare ELIN BARR:

Bränslesubventioner är en viktig fråga, och det syns inte minst i WTO-kontexten. Frågan är också känslig för många WTO-medlemmar, varför den har nämnts i fiskesubventionsförhandlingarna men inte är med i det utkast till ministerdeklaration som finns med nu inför Buenos Aires.

En svår fråga, precis som statsrådet sa, är definitioner. Frågan är om begreppet bränslesubventioner inkluderar både direkta subventioner och indirekta subventioner. Det finns även andra delar, till exempel skattesänkningar och liknande. Det är alltså en svår fråga, och det finns intresse av att diskutera den, men det är också en känslig fråga för många WTO-medlemmar.

Det kan tilläggas att Sverige även deltar i ett side event angående den här frågan.

Anf. 115 JENS HOLM (V):

Jag tänkte bara för protokollet säga att vi hade en avvikande mening när den här frågan var uppe i EU-nämnden senast, den 3 november. Den kan ministern betrakta som ett medskick. Jag tycker att vi har kommit närmare varandra i miljö- och handelsfrågorna. Det är bra.

Anf. 116 Statsrådet ANN LINDE (S):

Det gläder mig mycket.

Anf. 117 ORDFÖRANDEN:

Sammanfattningsvis finner jag att det finns stöd för regeringens ståndpunkt, och det gäller både utkast till rådsslutsatser och utkast till rådsbeslut.

Vi önskar Ann Linde och hennes medarbetare trevlig helg.

Anf. 118 Statsrådet ANN LINDE (S):

Tack så mycket, och tack till nämndens ledamöter!

§ 8 Jordbruk och fiske
Statsrådet Sven-Erik Bucht
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 6 november 2017
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 11–12 december 2017

Anf. 119 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Sven-Erik Bucht med medarbetare välkomna till dagens EU-nämndssammanträde.

Först har vi återrapporten från möte i rådet den 6 november. Önskar statsrådet tillägga något?

Anf. 120 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Jag är beredd att svara på eventuella frågor. Rapporten har skickats över till er.

Anf. 121 ORDFÖRANDEN:

Det föreligger inga frågor vad jag kan se. Då går vi vidare på dagordningen och kommer till dagordningspunkt 3, Förordning om TAC:er och kvoter i Atlanten och Nordsjön 2018.

Anf. 122 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr ordförande! Förslaget handlar om fastställande av fiskemöjligheter i EU:s vatten i Nordsjön, Skagerrak, Kattegatt, Atlanten och Medelhavet. Förslaget omfattar också EU:s fiskemöjligheter på internationellt vatten och i olika tredjeländer.

Frågan var föremål för överläggningar i miljö- och jordbruksutskottet i går. Det resulterade i ett förtydligande i förslaget till svensk ståndpunkt i den kommenterade dagordningen. Jag återkommer till det senare.

Kommissionens förslag följer de målsättningar och principer som finns i den gemensamma fiskeripolitiken och som kommissionen har presenterat i sitt årliga policymeddelande. Det innebär bland annat att fiskemöjligheter ska fastställas i enlighet med maximal hållbar avkastning, MSY, nästa år och senast 2020 och att EU ska införa landningsskyldighet för alla kvoterade arter senast 2019. Generellt ger nu Ices därför råd om totala fångster för alla bestånd i stället för landningar.

För 2018 fortsätter infasningen av landningsskyldigheten i Nordsjön och Skagerrak med torsk, sej och vitling, vilket innebär att dessa arter omfattas av utkastförbud i sin helhet.

Detta innebär att tidigare utkastmängder nu läggs till de kvoter som tidigare endast omfattade landningar. Därefter görs avdrag för eventuella undantag, till exempel överlevnadsundantag. Kvot Anpassningar baseras på data från internationella havsforskningsrådet Ices och från den vetenskapliga, tekniska och ekonomiska kommittén för fiske.

De fiskemöjligheter som EU beslutar gemensamt med tredjeländer har hittills saknats i förslaget. Resultatet av det i förhandlingarna, som nu är klara, ska föras in i förordningen och avser bland annat EU:s kuststatsavtal och avtalen med Norge, Grönland och Färöarna.

Förra veckan enades EU och Norge om fiskemöjligheterna för gemensamma bestånd i Nordsjön och Skagerrak för 2018. Många av de svenska fiskemöjligheterna i Västerhavet omfattas av avtalen mellan EU och Norge. Överenskommelsen innebär bland annat att 2018 års kvoter för sill, torsk, kolja, sej, vitling och räka ökar jämfört med 2017 medan kvoterna för bland annat rödspätta och skarpsill minskar.

Kvoterna för sill, torsk, kolja, sej och räka fastställs enligt maximal hållbar avkastning, vilket har varit prioriterat för regeringen.

Regeringen är generellt positiv till det förslag som kommissionen presenterat hittills eftersom det är i linje med målen om MSY och landningsskyldighet i den gemensamma fiskeripolitiken.

Regeringen stöder också förhandlingsresultatet med Norge och andra tredjeländer.

En fråga som är mer kontroversiell är det förslag som kommissionen presenterat för ål, som innebär att ål läggs till på listan över arter med fiskeförbud. Det förslag som nu ligger på bordet innebär endast ett förbud mot fiske av ål över tolv centimeter. Det innebär att glasålsfisket och fritidsfisket inte omfattas av förbudet.

Förbudet föreslås gälla i Östersjön, Nordsjön och Atlanten, vilket innebär att Medelhavet är undantaget.

Kommissionen har också föreslagit att medlemsstaterna genom ett uttalande åtar sig åtgärder för att minska den fiskedöd i älvarna som går utöver fiske.

Vad gäller uttalandet är regeringen positiv till flera punkter, men regeringen är inte beredd att vid rådsmötet i december ställa sig bakom åtaganden som innebär en utvidgning av den exklusiva EU-kompetensen till att omfatta åtgärder i älvarna som går utöver åtaganden som gjorts i ålförvaltningsplanen.

Vad gäller fiskemöjligheter har regeringen för avsikt att vid rådsmötet verka för en slutlig överenskommelse som så långt som möjligt uppfyller målen i den gemensamma fiskeripolitiken, vilket innebär att det är angeläget att vi så snart som möjligt når målen om maximal hållbar avkastning, att reformens mål om landningsskyldigheter möjliggörs och att den vetenskapliga rådgivningen utgör grunden för beslutet.

Regeringen anser att situationen för den europeiska ålen är ytterst alarmerande och har varit det i många år. Regeringen delar därför kommissionens inställning att åtgärder behöver vidtas i närtid för att rädda arten och därmed också ålfisket på längre sikt.

Mot denna bakgrund anser regeringen att ett generellt förbud mot ålfiske bör införas i alla EU:s vatten 2018.

Vid gårdagens överläggningar i miljö- och jordbruksutskottet samlade sig en majoritet bestående av Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna till en svensk ståndpunkt enligt följande: För att fylla sitt syfte bör förbudet även omfatta glasålsfisket, det vill säga fisket av ålar under tolv centimeter, och ålfisket i Medelhavet. En förutsättning för att Sverige ska kunna ställa sig bakom ett förbud är dock att det ska finnas möjlighet till ett högst begränsat ålfiske, bland annat för att värna det småskaliga kustnära ålfisket och därigenom säkerställa att dess kultur och tradition inte försvinner.

Regeringens ståndpunkt är enligt följande: Regeringen föreslår att Sverige med anledning av den europeiska ålens bestånd fortsätter driva på

för ett totalförbud för fiske av ål i alla EU:s vatten och föreslår att Sverige vid en omröstning även stöder åtgärder som innebär en förbättring för ålen om det är möjligt att samla en kvalificerad majoritet för förslaget. Det innebär att vi också stöder det förslag som ligger på bordet, även om förbudet i praktiken främst avser blankålsfisket i Östersjön och alltså inte innebär ett gemensamt ansvar inom EU för ålbeståndet.

Regeringen anser även att det är ytterst viktigt att kommissionen skyndsamt vidtar långsiktiga åtgärder genom skärpning av EU:s befintliga ålförordning samt särskilt prioriterar uppföljning och efterlevnad av de nationella ålförvaltningsplanerna.

Anf. 123 GUNILLA NORDGREN (M):

Tack för föredragningen! Ja, vi hade en lång diskussion i miljö- och jordbruksutskottet i går, och precis som ministern säger blev det en majoritet som fick igenom det som vi har skrivit och det som kom ut i första upplagan. Sedan kom det en senare upplaga vid halvtiotiden, där det plötsligt var en ändring igen. Man slutar aldrig att förvånas.

Vad vi hävdade var att vi välkomnar att man verkligen gör det här i alla EU:s vatten, så att ordet Medelhavet läggs till har jag i och för sig inget emot. Det är vi helt överens om.

Men den diskussion vi förde var varför man ska godkänna ål under tolv centimeter. De flesta andra gånger vi diskuterar kvotering handlar det om torsk, sill eller annan fisk *över* x centimeter. Det är ju för att arten som sådan ska kunna fortsätta leva. Här är det godkänt att man fiskar ål under tolv centimeter, och i första svaret från regeringen står det bara "glasål". Vi tycker att det fortfarande ska stå "tolv centimeter", för under tolv centimeter är även yngel. Det är mycket bättre att ha definitionen "under x centimeter", i det här fallet tolv centimeter.

Som vi också skriver håller vi med regeringen om att ålens situation är akutartad – absolut.

Vi förde också en lång diskussion om att det lilla kustfiske som finns är en gammal tradition, och vi enades om att vi vill ha med som en förutsättning för förbudet att det ska finnas ett undantag för ett högst begränsat ålfiske. Detta för att den här traditionen ska kunna överleva över huvud taget men i högst begränsad omfattning.

Alternativet är att säga till de här personerna att de har näringsförbud 2018 och sedan säga att det bara gäller under 2018. Det är ju inte säkert att de överlever.

De gör dessutom en god insats genom att de har ålutsättning. Framför allt hjälper de till att transportera ålen förbi olika kraftverksdammar så att ålen överlever dem. De gör alltså en insats i dag, och säger man till dem att de inte får fiska en enda ål lär de inte längre göra den insatsen.

Vi är alltså lite förvånade, och i alla fall från Moderaternas sida vidhåller vi vad som står som avvikande mening, det vill säga att majoriteten har en avvikande mening mot regeringens. Jag talar nu för Moderaterna, men vi vidhåller det här.

Jag har däremot inget emot att man lägger till Medelhavet i det hela eftersom det tydligen var undantaget. Det har vi inget emot, men i övrigt vidhåller vi vad vi yrkade på i miljö- och jordbruksutskottet – som det ju faktiskt blev en majoritet för i miljö- och jordbruksutskottet.

Anf. 124 MARTIN KINNUNEN (SD):

Precis som Moderaterna står vi kvar vid samma uppfattning vi hade i miljö- och jordbruksutskottet i går. Vi vill att det ska framgå att vi vill bevara det svenska undantaget för det högst begränsade småskaliga ålfisket.

Vi är också lite förundrade över att det har kommit så många utskick av regeringens ståndpunkt.

Att lägga till Medelhavet har vi inga synpunkter på.

Jag håller med om det som Moderaterna just framförde – vi vill ha kvar det som majoriteten bestämde i miljö- och jordbruksutskottet i går.

Anf. 125 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Från Kristdemokraternas sida vill jag framhålla att även vi står kvar vid och stöder den linje som vi kom överens om i miljö- och jordbruksutskottet i går. Det Gunilla Nordgren nyss framförde står vi alltså bakom.

Anf. 126 ORDFÖRANDE:

Som jag förstår underlaget bedömer jag att regeringens position är betydligt starkare och att den betydligt bättre värnar ålens framtida överlevnad än det förslag som de borgerliga partierna och SD drev igenom i miljö- och jordbruksutskottet, så jag vidhåller regeringens position.

Anf. 127 LARS TYSKLIND (L):

För Liberalernas del vidhåller vi den position vi hade i går. Fokus är på att det ska gälla all ål och alla EU:s fiskevatten.

Anf. 128 MARIE GRANLUND (S):

Vi tycker inte att kommissionens förslag är lysande i alla delar, men vi tror att det är svårt att gå in i en förhandling med bundna mandat. Därför tycker vi att regeringens position är listigare om man vill hantera det på det sättet.

Anf. 129 JENS HOLM (V):

Jag stöder regeringens position. Vi vill också ha ett förbud mot fiske av glasål, alltså ett totalförbud.

Men det som finns på dagordningen nu och det som kan få majoritet är kommissionens förslag. Jag tycker att det vore otroligt olyckligt ifall det bästa blir det godas fiende, alltså att vi säger att vi ska ha det och det också, annars kan vi inte gå med på det som faktiskt är en reell möjlighet att rädda det lilla, akut hotade ålbestånd som finns i dag.

Jag vill verkligen vädja till de borgerliga. Varför inte backa upp det förslag som kan vinna nu och sedan ha ett medskick om att ta nästa steg och ha ett totalförbud som innefattar ålar under tolv centimeter? Då kan vi arbeta vidare med det. Det skulle jag tycka var bra, för då kan vi göra något konkret för ålen.

Anf. 130 JOHAN HULTBERG (M):

Ordförande! Tack, ministern, för föredragningen! Jag har en fråga, för jag delar inte Marie Granlunds beskrivning att regeringen har hittat ett listigt mandat.

Om man i förhandlingarna vill driva på för ett ålfiskeförbud som gör faktisk skillnad, som alltså inkluderar att man inte får så att säga fiska i barnkammaren och att förbudet ska omfatta EU:s alla vatten men ändå säger att man är beredd att stödja ett förslag som bara handlar om ålar över tolv centimeter och om vissa vatten, då ser inte jag hur man ska kunna nå framgång i förhandlingarna.

Det påminner om den diskussion vi hade om ekoförordningen häromveckan, då regeringen spelade in att man är beredd att acceptera en sämre kompromiss om man inte får med sig andra.

Hur ser statsrådet på möjligheterna att nå en överenskommelse om ett ålfiskeförbud som inkluderar glasål och EU:s alla vatten om regeringen samtidigt säger att man är beredd att acceptera ett förbud som är begränsat?

Anf. 131 ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! I korthet: Jag stöder det som redovisades under gårdagen och som jag har fått upplysningar om att man var överens om i utskottet.

Anf. 132 ORDFÖRANDE:

Önskar statsrådet tillägga något innan jag sammanfattar?

Anf. 133 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Ja, jag kan säga om den diskussion som fördes i miljö- och jordbruksutskottet i går, den diskussion som har förts här i dag och den diskussion som fördes inför oktobermötet, då ålen behandlades i samband med Östersjöfisket, att jag uppfattar att det finns en oerhört stor acceptans för ålens situation. Man förstår att den är alarmerande och mycket allvarlig. Jag har inte hört någon säga något annat.

Vi är också helt överens om att även fiske av ål under tolv centimeter borde förbjudas. Det är vi också överens om.

Johan Hultberg frågar vad jag ser för framgångar att nå med den svenska position som en majoritet har formulerat. Nu har jag inte varit med i de här sammanhangen så hemskt länge, men jag har aldrig hört att någon minister har kommit dit och sagt: Vi vill ha ett förbud i hela EU men inte i vårt land. Det har jag aldrig hört. Jag vet inte om Eskil Erlandsson, som har varit med längre, har hört den typen av förslag.

Jag tror inte att utsikterna att vinna en sådan diskussion är stora – den torde sluta 1–27. Det kanske också försämrar våra möjligheter att driva en sådan linje i andra diskussioner. Det kommer nog att väcka vissa reaktioner – inte minst mot bakgrund av det vi hade som svensk ståndpunkt på oktobermötet, som också förankrades här och i miljö- och jordbruksutskottet. Där var vi alla överens om att vi ska driva en linje om ett totalförbud. Då var inte frågan om ett undantag för Sverige på bordet, och det redovisades i samband med det mötet.

Utsikterna att gå i land med det här förslaget ser jag alltså som små.

Anf. 134 GUNILLA NORDGREN (M):

Jag kan konstatera att den linje vi hade i miljö- och jordbruksutskottet har majoritet även här. Johan var inne på detta med att fiska i barnkammaren. Det som kommissionen kommer med gällde inte under 12 centimeter, och det gör en också förvånad. Precis som man sa är det att fiska i barnkammaren.

Det undantag vi vill ha är definitivt större än 12 centimeter och i en högst begränsad omfattning. Vad blir effekten på ålen om ålafiskarna inte hjälper till att forsla dem förbi kraftverk och så vidare? Det kan man inte begära att de ska göra när man säger till dem att de i princip har näringsförbud.

Vi vidhåller därför, och jag kan bara konstatera att det verkar ha majoritet i nämnden.

Anf. 135 ORDFÖRANDEN:

Jag skulle vilja be om ett klargörande från Sverigedemokraterna. Jag uppfattade att ni också lade in frågan om nationellt undantag för Sverige. Det stämmer i så fall inte riktigt överens med den överläggning ni hade gemensamt i miljö- och jordbruksutskottet – bara så att jag förstår om ni är likalydande eller inte.

Anf. 136 GUNILLA NORDGREN (M):

Jag har protokollet här, och där står: En förutsättning för ett förbud är dock att det ska finnas möjligheter till ett högst begränsat ålfiske för att bland annat värna det småskaliga och kustnära ålfisket och så att kultur och tradition inte försvinner.

Detta är ur protokollet, och det är M, SD, C, L och KD som anmäler.

Anf. 137 ORDFÖRANDEN:

Jag funderade på tillägget, och då får Sverigedemokraterna svara för sig. Innebär Sverigedemokraternas tillägg i nämnden i dag något annat?

Anf. 138 MARTIN KINNUNEN (SD):

Nej, vi vidhåller samma uppfattning som vi hade i går.

Anf. 139 GUNILLA NORDGREN (M):

Gott försök.

Anf. 140 ORDFÖRANDEN:

Det måste vara väldigt tydligt vad vi fattar beslut om.

Det är en beslutspunkt. Jag finner att det inte finns stöd för den föreslagna ståndpunkten från regeringens sida, utan det finns stöd för den justering som läggs fram gemensamt av Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Sverigedemokraterna. Jag uppfattar att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet anmäler avvikande mening.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Meddelande från kommissionen om framtiden för livsmedel och jordbruk.

Anf. 141 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr ordförande! På rådsmötet ska kommissionen presentera sitt meddelande om framtiden för livsmedel och jordbruk. Därefter väntas rådet diskutera meddelandets innehåll. Frågan var föremål för överläggningar i miljö- och jordbruksutskottet i går. Dessa resulterade i några förtydliganden i förslaget till svensk ståndpunkt i den kommenterade dagordningen, och jag återkommer till dem senare.

Meddelandet publicerades i november och innehåller kommissionens syn på inriktningen för den kommande reformen av jordbrukspolitiken.

I den rådspromemoria som skickats till riksdagen beskrivs meddelandets innehåll. Därför kommer jag nu att fokusera på regeringens förslag till svensk ståndpunkt.

På rådsmötet ska diskussionen utgå från två frågor. För det första: Vilka är de strategiskt viktiga frågorna i meddelandet? För det andra: Täcker meddelandet alla relevanta delar, eller saknas något?

Regeringen anser att utformningen av jordbrukspolitiken har betydelse för jordbrukets lönsamhet, uppfyllande av miljömål och utvecklingen av landsbygden. Samtidigt kan effekten i den nuvarande politiken utvecklas för att möta utmaningar som följer av brexit. Att utveckla jordbrukspolitiken är även nödvändigt för att möta FN:s hållbarhetsmål och för att understödja en övergång till en biobaserad ekonomi.

Regeringen är i stort positiv till meddelandet och de förändringar och prioriteringar som föreslås. Vad gäller den första frågan ser regeringen positivt på den nya förvaltningsmodellen. En sådan förändring kan innebära att politiken blir effektivare, enklare och mer resultatorienterad.

Regeringen ser detta som viktiga mål. Ett förtydligande efter överläggningarna i miljö- och jordbruksutskottet i går är att det även är viktigt att ökad subsidiaritet inte leder till en snedvridning av konkurrensen.

Regeringen anser vidare att åtgärder inom landsbygdsprogrammet kan främja konkurrenskraft och hållbar produktivitet bättre än gårdsstödet. Regeringen förordar därför ett ökat fokus på dessa åtgärder inom ramen för totalt sett väsentligt lägre utgifter för den gemensamma jordbrukspolitiken.

En ökad ambition för miljö och klimat ser regeringen som ett positivt budskap i meddelandet. Regeringen ställer sig positiv till meddelandets budskap om tillväxt på landsbygden, men vill i sammanhanget understryka sin uppfattning att det ska vara nationell kompetens för skogspolitiken.

Regeringen ser även positivt på fortsatt utjämning av direktstöden samt att kommissionen lyfter upp vikten av en god djurvälstånd och arbetet för att förhindra utvecklingen av antimikrobiell resistens.

Regeringen ställer sig tveksam till förslaget om takbelopp för stöden då det riskerar att motverka strukturomvandling och ökad konkurrenskraft.

Vad gäller riskhantering håller regeringen med om att nuvarande instrument kan förenklas och utvecklas. Samtidigt är det viktigt att de är i linje med marknadsorienteringen. Regeringen anser också att det är viktigt att diskussionen om den framtida jordbrukspolitiken beaktar behoven av budgetneddragningar som en följd av brexit. Regeringen anser att de i större utsträckning borde ha behandlats i meddelandet.

Ett förtydligande efter överläggningarna i miljö- och jordbruksutskottet i går är att regeringen ser positivt på att kommissionen

lyfter fram generationsväxling inom jordbruket som en viktig fråga i en kommande reform. Det är viktigt att underlätta för generationsväxlingar och ta bort hinder för unga lantbrukares tillträde till sektorn.

Vad gäller den andra frågan anser regeringen att meddelandet borde haft ett större fokus på marknadsperspektiv. Regeringen anser att det är viktigt att öka marknadsorienteringen. Regeringen anser även att meddelandet kunde ha fokuserat mer på förenkling av revisionssystemet. Regeringen anser att ett förenklat revisionssystem är nödvändigt för att förenkla politiken och minska den administrativa bördan. En sådan förändring är viktig för att få en effektivare, enklare och mer resultatorienterad politik.

Anf. 142 ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Tack, statsrådet, för redovisningen!

Jag har två medskick. Det första och kanske viktigaste är att statsråden i alla olika sammanhang påpekar vikten av att fatta beslut i tid så att implementeringen kan ske på ett sådant sätt att den inte blir som i den jordbrukspolitik som är vid handen just nu.

Det andra är en fråga som jag vädjar till statsrådet att särskilt poängtera, och det är snedvridning eller icke-snedvridning av konkurrenskraften. Jag säger detta apropå de fiskeförhandlingar som statsrådet har ansvar för och där vi vet att medlemsstater är mästare på att hitta på saker och ting som ligger utanför det som man har kommit överens om för att gynna det egna.

Om vi nu ska åternationalisera, som vi kan kalla det, saker och ting är det ytterst väsentligt att det blir lika förutsättningar för alla medlemsstater att verka på en öppen marknad, som vi vill ha.

Anf. 143 GUNILLA NORDGREN (M):

Jag ville egentligen bara säga att i dessa frågor är vi desto mer överens, eftersom vi inte var överens om den andra punkten.

Det är mycket positiva tankar, men sedan tar det tid där nere i EU. Det är mycket bra om man driver på i fråga om snedvridning, förenklingar, konkurrens och så vidare. Jag håller med Eskil. Snedvriden konkurrens har även gällt växtskyddsmedel och så vidare som förbjuds här men som godkänns i våra grannländer, som Danmark, Polen och Tyskland, som ligger nära där jag bor, till exempel. Det blir en direkt snedvridning av konkurrensen, och i stället ökar vår import av varor.

Det vill jag ha med som ett medskick, men vi ställer oss bakom detta.

Anf. 144 ORDFÖRANDEN:

Tack för informationen! Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Övriga frågor. Önskar statsrådet tillägga något?

Anf. 145 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Nej, men om det finns någon fråga är jag beredd att svara.

Anf. 146 ORDFÖRANDEN:

Det verkar inte vara fallet. Vi tackar statsrådet med medarbetare för medverkan i dagens EU-nämndssammanträde och önskar en trevlig helg.

Innehållsförteckning

§ 1 Utrikes frågor – utveckling

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 4 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	2
Anf. 5 MARIA PLASS (M).....	2
Anf. 6 DÉSIRÉE PETHRUS (KD).....	3
Anf. 7 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	3
Anf. 8 JENS HOLM (V).....	3
Anf. 9 LARS TYSKLIND (L).....	3
Anf. 10 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	3
Anf. 11 ORDFÖRANDEN.....	4

§ 2 Utrikes frågor samt utrikes frågor – utveckling

.....	5
Anf. 12 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 13 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	5
Anf. 14 DÉSIRÉE PETHRUS (KD).....	6
Anf. 15 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M).....	6
Anf. 16 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	7
Anf. 17 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	7
Anf. 18 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	8
Anf. 19 MARGARETA CEDERFELT (M).....	8
Anf. 20 DÉSIRÉE PETHRUS (KD).....	8
Anf. 21 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	8
Anf. 22 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M).....	9
Anf. 23 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	9
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 25 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	9
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	10

§ 3 Utrikes frågor

.....	11
Anf. 27 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 28 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	11
Anf. 29 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 30 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	11
Anf. 31 LARS TYSKLIND (L).....	12
Anf. 32 DÉSIRÉE PETHRUS (KD).....	12
Anf. 33 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	12
Anf. 34 MARGARETA CEDERFELT (M).....	13
Anf. 35 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	13
Anf. 36 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 37 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	13
Anf. 38 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 39 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	14
Anf. 40 ORDFÖRANDEN.....	15

§ 4 Allmänna frågor

.....	16
-------	-----------

Anf. 41	ORDFÖRANDE	16
Anf. 42	Statsrådet ANN LINDE (S)	16
Anf. 43	ESKIL ERLANDSSON (C)	17
Anf. 44	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	17
Anf. 45	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	17
Anf. 46	Statsrådet ANN LINDE (S)	17
Anf. 47	ORDFÖRANDE	18
Anf. 48	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	18
Anf. 49	JOHAN NISSINEN (SD)	19
Anf. 50	JENS HOLM (V)	19
Anf. 51	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	19
Anf. 52	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	19
Anf. 53	Kanslirådet CHRISTINA WILÉN	19
Anf. 54	ORDFÖRANDE	20

§ 5 Allmänna frågor

.....	21	
Anf. 55	ORDFÖRANDE	21
Anf. 56	Statsrådet ANN LINDE (S)	21
Anf. 57	ORDFÖRANDE	21
Anf. 58	Statsrådet ANN LINDE (S)	21
Anf. 59	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	21
Anf. 60	Statsrådet ANN LINDE (S)	21
Anf. 61	ORDFÖRANDE	21
Anf. 62	Kanslirådet DANIEL SVENSSON	21
Anf. 63	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	22
Anf. 64	Statsrådet ANN LINDE (S)	22
Anf. 65	ORDFÖRANDE	22
Anf. 66	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	22
Anf. 67	Statsrådet ANN LINDE (S)	22
Anf. 68	ORDFÖRANDE	22
Anf. 69	Statsrådet ANN LINDE (S)	22
Anf. 70	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	23
Anf. 71	JOHAN NISSINEN (SD)	23
Anf. 72	Statsrådet ANN LINDE (S)	23
Anf. 73	MARGARETA CEDERFELT (M)	23
Anf. 74	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	24
Anf. 75	Statsrådet ANN LINDE (S)	24
Anf. 76	MARIE GRANLUND (S)	24
Anf. 77	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	24
Anf. 78	PYRY NIEMI (S)	24
Anf. 79	MARGARETA CEDERFELT (M)	25
Anf. 80	ORDFÖRANDE	25

Ajournering

.....	25
-------	-----------

Återupptaget samråd

.....	25	
Anf. 81	ORDFÖRANDE	25
Anf. 82	Statsrådet ANN LINDE (S)	25
Anf. 83	ORDFÖRANDE	25
Anf. 84	Statsrådet ANN LINDE (S)	25

Anf. 85 MARIA PLASS (M)	26
Anf. 86 JOHAN NISSINEN (SD).....	26
Anf. 87 Statsrådet ANN LINDE (S).....	26
Anf. 88 Ämnesrådet PATRIK GRANSTRÖM	26
Anf. 89 MARIA PLASS (M)	26
Anf. 90 Ämnesrådet PATRIK GRANSTRÖM	26
Anf. 91 ORDFÖRANDEN.....	27
Anf. 92 Statsrådet ANN LINDE (S).....	27
§ 6 Allmänna frågor (art. 50)	
.....	28
Anf. 93 ORDFÖRANDEN.....	28
Anf. 94 Statsrådet ANN LINDE (S).....	28
Anf. 95 ORDFÖRANDEN.....	28
Anf. 96 Statsrådet ANN LINDE (S).....	28
Anf. 97 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	28
Anf. 98 Statsrådet ANN LINDE (S).....	29
Anf. 99 JENS HOLM (V)	29
Anf. 100 Statsrådet ANN LINDE (S).....	29
Anf. 101 JOHAN HULTBERG (M)	30
Anf. 102 Statsrådet ANN LINDE (S).....	30
Anf. 103 ORDFÖRANDEN.....	30
Anf. 104 Statsrådet ANN LINDE (S).....	30
§ 7 Utrikes frågor – handel	
.....	31
Anf. 105 ORDFÖRANDEN.....	31
Anf. 106 Statsrådet ANN LINDE (S).....	31
Anf. 107 ORDFÖRANDEN.....	31
Anf. 108 Statsrådet ANN LINDE (S).....	31
Anf. 109 JOHAN HULTBERG (M)	33
Anf. 110 JENS HOLM (V)	33
Anf. 111 LARS TYSKLIND (L).....	33
Anf. 112 Statsrådet ANN LINDE (S).....	33
Anf. 113 LARS TYSKLIND (L).....	34
Anf. 114 Departementssekreterare ELIN BARR	35
Anf. 115 JENS HOLM (V)	35
Anf. 116 Statsrådet ANN LINDE (S).....	35
Anf. 117 ORDFÖRANDEN.....	35
Anf. 118 Statsrådet ANN LINDE (S).....	35
§ 8 Jordbruk och fiske	
.....	36
Anf. 119 ORDFÖRANDEN.....	36
Anf. 120 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	36
Anf. 121 ORDFÖRANDEN.....	36
Anf. 122 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	36
Anf. 123 GUNILLA NORDGREN (M).....	38
Anf. 124 MARTIN KINNUNEN (SD)	39
Anf. 125 LARS-AXEL NORDELL (KD).....	39
Anf. 126 ORDFÖRANDEN.....	39
Anf. 127 LARS TYSKLIND (L).....	39
Anf. 128 MARIE GRANLUND (S).....	39

Anf. 129	JENS HOLM (V)	39
Anf. 130	JOHAN HULTBERG (M)	39
Anf. 131	ESKIL ERLANDSSON (C)	40
Anf. 132	ORDFÖRANDEN	40
Anf. 133	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	40
Anf. 134	GUNILLA NORDGREN (M)	40
Anf. 135	ORDFÖRANDEN	41
Anf. 136	GUNILLA NORDGREN (M)	41
Anf. 137	ORDFÖRANDEN	41
Anf. 138	MARTIN KINNUNEN (SD)	41
Anf. 139	GUNILLA NORDGREN (M)	41
Anf. 140	ORDFÖRANDEN	41
Anf. 141	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	41
Anf. 142	ESKIL ERLANDSSON (C)	43
Anf. 143	GUNILLA NORDGREN (M)	43
Anf. 144	ORDFÖRANDEN	43
Anf. 145	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	43
Anf. 146	ORDFÖRANDEN	43